

อัมพรมหาเถรคติ

พระคติธรรมของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

สศว. เทพสตรี

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมบรณการ
พุทธศักราช ๒๕๖๔

ที่ อว ๐๖๒๘.๑๐/๑๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ๑๕๐๐๐

๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอร้องขออนุญาตเชิญจัดพระคติธรรมบางเรื่อง และพระรูปเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ไปจัดพิมพ์หนังสือ “อัมพรมหาเถรคติ”

นมัสการ เจ้าประคุณ เลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช

ด้วย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีภารกิจในการทำ บำรุงศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมพระพุทธศาสนา จัดทำโครงการเผยแพร่คติธรรม อันเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไป ให้มีความรู้และสามารถนำธรรมะของพระบรมศาสดา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปใช้ในการดำเนินชีวิตและ ประกอบอาชีพได้ และตระหนักดีว่าเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงพระเมตตาประทานพระคติธรรมแก่สาธุชนในวาระสำคัญต่าง ๆ มาโดยตลอด โดยข้อธรรมะที่ประทานนั้น เป็นธรรมะที่ทุกคนสามารถนำไปไตร่ตรอง ยึดถือ ปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

ปรารถนาเหตุดังนี้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี จึงดำริ จัดพิมพ์พระคติธรรมของเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เพื่อมอบให้แก่วัดและสถานศึกษา ตลอดจนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ ปริณายก และปลูกฝังให้ชาวไทยได้ตระหนักในคุณค่าของพระธรรมคำสั่งสอนขององค์พระบรมศาสดา พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอร้องขออนุญาตจัดพิมพ์พระคติธรรมเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก โดยคัดเฉพาะบางเรื่องที่ปรากฏในหนังสืออัมพโรวาท ปฐมภาค ถึง ปัญจมภาค ประมาณ ๒๐ องค์ รวมเป็นเล่มในชื่อ “อัมพรมหาเถรคติ” พร้อมกับขอร้องขออนุญาตเชิญพระรูปไปจัดพิมพ์ในหนังสือในโอกาสเดียวกันด้วย ทั้งนี้ การจะक्रमิควรประการใดสุดแต่จะทรงพระกรุณา

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดเมตตา

กราบนมัสการด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุริช อนุกุล)

ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

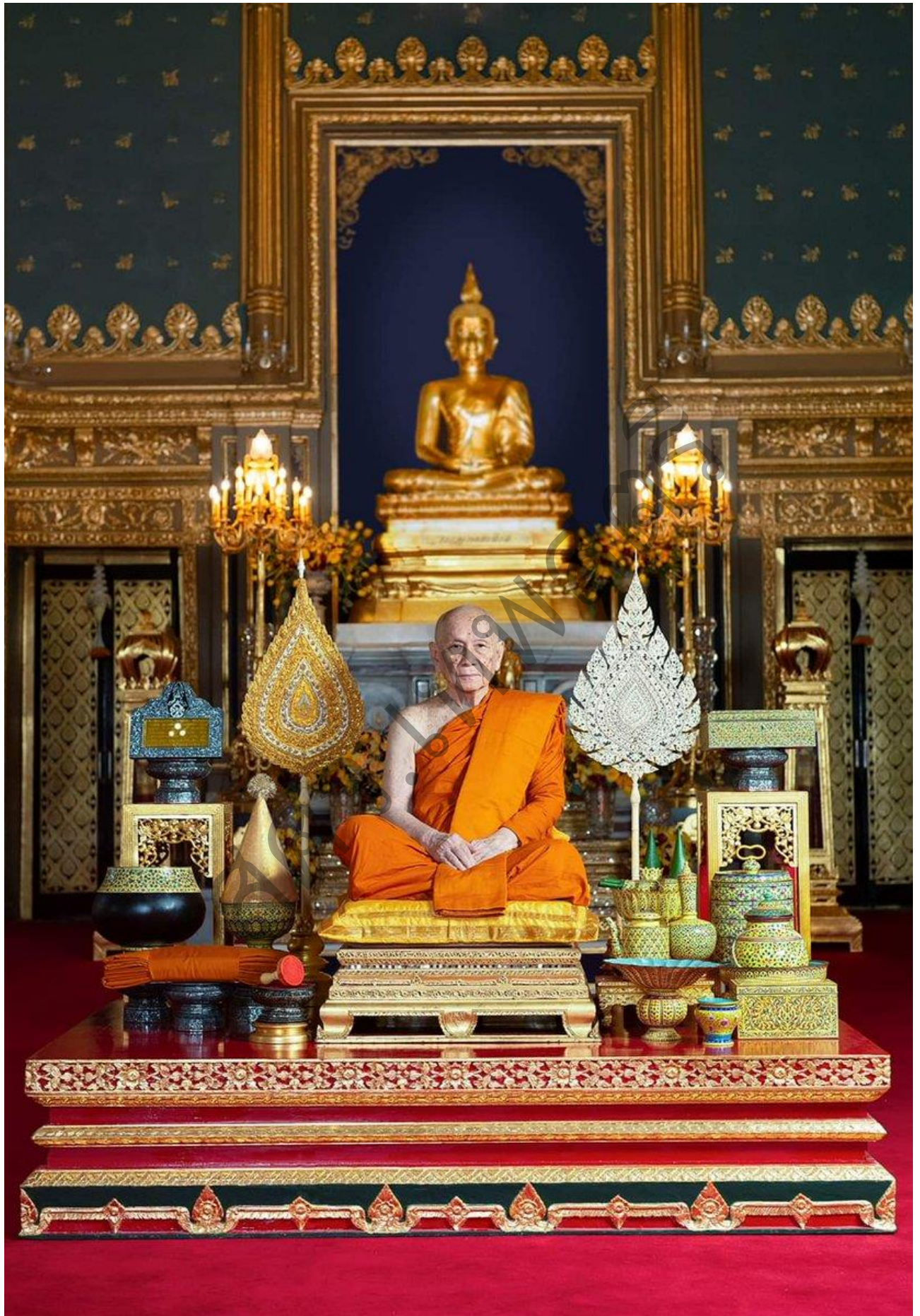
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

โทร./โทรสาร (๐๓๖) ๔๑๓๐๙๖

จดหมายอนุญาต จากวัด

สศว.เทพสตรี

คำนำ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สศว.เทพสตรี

สารบัญ

จดหมายขออนุญาตรวมรวมพิมพ์พระคติธรรม
จดหมายอนุญาตจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
คำนำ
พระคติธรรมอันเนื่องด้วยวันสำคัญทางศาสนา
พระคติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
พระคติธรรมสำหรับวันสำคัญของชาติ

สศว. เทพสตรี

พระคติธรรมอันเนื่องด้วยวันสำคัญทางศาสนา

สศว. เทพสตรี

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๐

ดิถีวิสาขบูชาได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว สมเด็จพระบรมศาสดาแห่งพระพุทธศาสนา เสด็จประสูติมาในที่เจ้าชายสิทธัตถะ ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า และเสด็จดับขันธปรินิพพาน ล้วนเป็นไปในดิถีเพ็ญเดือนวิสาขะต่างปี หากใคร่ครวญให้ดียิ่งขึ้น ย่อมตระหนักว่า ดิถีอัศจรรย์นี้บอกธรรมแห่งความเป็นพุทธะได้หลายสถาน ด้วยการประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะคือการเกิดพระกายมนุษย์ของพระโพธิสัตว์ ผู้จะทรงดับทุกข์แห่งการเวียนว่ายตายเกิด ส่วนการตรัสรู้ของพระโพธิสัตว์พระองค์นั้นก็คือการเกิดบุคคลผู้รู้แจ้ง พ้นความเป็นสามัญมนุษย์สู่ความเป็นสัมมาสัมพุทธะ ครั้นทรงกระทำแจ้งเรื่องกลไกของทุกข์แล้ว มิได้ทรงเก็บงำไว้ลำพังพระองค์ แต่ยังทรงพระกรุณาชี้ทางที่จะพ้นวงจรทุกข์อย่างถาวรแก่พหูชนเรื่อยไป ตรารบจนวันดับขันธปรินิพพาน แม้การดำรงชั้นของพระองค์จะดับสูญ แต่ว่าพระพุทธรูปอันเกิดปรากฏแล้วยังคงดำรงอยู่เป็นศาสดา เกิดเป็นพระศาสนามายังยืนมาตราบเท่าทุกวันนี้

คุณค่าของวันวิสาขบูชา นอกจากเตือนให้สำนึกในพระพุทธรูปคุณ ยังชวนให้เกิดความสดสังเวชาว่า ความเกิดและความดับนั้นมีขึ้นทุกขณะและเป็นของคู่กัน แม้ในความเกิดพระรูปพระโฉมของพระศาสดา ก็ยังมีความดับไปตามกฎสามัญ ความระลึกชอบได้เช่นนี้ ย่อมสามารถโน้มนำวพุทธบริษัทผู้เกิดมาแล้วบนโลกนี้ให้เพียรเจริญรอยตามบนอริยมรรค จนสู่จุดหมายที่เหนือความเกิดและดับ ด้วยการละความหลงจับยึดในสิ่งมายาทั้งปวง คลายความมัวเมายึดถือตัวถือตนลง เว้นวงการแบ่งเขาแบ่งเรา อันจะช่วยยุติความเบียดเบียน ก้าวร้าว บาดหมาง และชิงชังกัน เมื่อสมาธิในสังคมาได้เช่นนั้น ความเมตตากรุณาอย่างยุติธรรมย่อมบังเกิด สรรพชีวิตในสังคมนั้นย่อมอิงอาศัยกันได้ อย่างปราศจากเวรภัย สันติสุขที่แท้ย่อมปรากฏให้ประจักษ์เห็นจริง ไม่ใช่เพียงแค่อุดมการณ์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงฟื้นฟูประเพณีวิสาขบูชาไว้ด้วยดีแล้วบนแผ่นดินไทย สมควรที่ชาวไทยจะได้สืบสานพระราชศรัทธา น้อมนำคุณค่าของวันสำคัญนี้มาสู่ตน ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลกนี้ ให้ไพบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ถ้าท่านทั้งหลายตั้งมั่นอยู่ในพระสัทธรรมของสมเด็จพระบรมศาสดาเมื่อใด ความผาสุกสิริสวัสดิ์ทุกประการย่อมบังเกิดขึ้นเมื่อนั้น.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

พระธรรมเทศนา

“ทสฺสนานุตตริยกา”

เนื่องในวันอาสาฬหบูชา

วันเสาร์ ที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

.....

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

เอวํ พุทฺธํ สรณฺตานํ ธมฺมํ สงฺฆญฺจ ภิกฺขุไว

ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหํโส น เหฺสสฺติ.

ดิถีอาสาฬหบูชาได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นพระพุทธรัตตะ ได้ทรงแสดงปฐมเทศนาด้วยพระธรรมรัตนะ อันมีนามว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” โปรดปัญจวัคคีย์ ณ อิสิปตนมฤคทายวัน อันเป็นการเริ่มประกาศพระศาสนา กระทั่งบังเกิดมีพระอริยสงฆ์ ก่อกำเนิดพระสังฆรัตนะ ครบถ้วนพร้อมเป็น “พระรัตนตรัย” ณ ดิถีเพ็ญเดือนอาสาฬหะ เพราะฉะนั้น วันอาสาฬหบูชาจึงเป็นโอกาสสำคัญที่พุทธบริษัทจักได้น้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ย้ำเตือนจิตใจตนให้มุ่งประพฤติตามหนทางแห่งอริยมรรค ตามที่สมเด็จพระบรมศาสดาได้ทรงแสดงไว้เป็นครั้งแรกในดิถีเช่นนี้

ท่านทั้งหลายผู้เป็นพุทธศาสนิกชน คงเคยปฏิญาณตนถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึกกันมาแล้วทุกคน ด้วยถ้อยคำภาษาบาลีว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ, ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ, สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ เป็นต้น โอกาสคล้ายวันบังเกิดพระรัตนตรัยครบองค์สาม จึงขอเชิญชวนทุกท่านทบทวนความหมายของคำปฏิญาณที่ประกาศตนอยู่เสมอ ว่าแท้จริงแล้วมีสาระลึกซึ้งซึ่งมากกว่าเพียงแค่พิธีกรรม ถ้าท่านเป็นผู้มีพระไตรสรณคมน์คอยนำทางชีวิตอยู่ทุกขณะจิต ก็ย่อมมีความเคารพยำเกรงในคำสั่งสอนของพระศาสดา ย่อมมีความละเอียดซื่อสัตย์ไม่กล้าประพฤติล่วงละเมิด “ศีล” ซึ่งเป็นการปิดประตูสู่ความตกต่ำ และย่อมชวนขวายที่จะประพฤติ “ธรรม” ซึ่งเป็นการเปิดประตูสู่ความเจริญองกาม ถ้าทำได้ตามนั้น ความศรัทธาที่แท้จริงแห่งคุณพระรัตนตรัยย่อมมีอยู่จริง และย่อมดลบันดาลให้ท่านประสบความสุขความเจริญได้อย่างเห็นแจ้งประจักษ์จริง ด้วยผลจากความตั้งงามที่ท่านเพียรประพฤติตามพระพุทธรธรรมนั่นเอง ไม่ใช่ด้วยอำนาจพลีลาซึ่งเหนื่อการพิสูจน์แต่อย่างใด

สัญชาตญาณของสรรพสัตว์ทั้งหลายนั้นย่อมมีความหวาดกลัว ความครั่นคร้าม ความขนพองสยองเกล้า ในสิ่งทั้งหลายที่ตนไม่รู้เท่าทัน ไม่อาจควบคุมได้ เป็นธรรมดา เราทั้งหลายผู้เป็นมนุษย์ ย่อมต้องเคยประสบกับความหวาดกลัวมาแล้วทั้งสิ้น อย่างธรรมดาสามัญที่สุดซึ่งทุกชีวิตที่เกิดมาแล้วจำต้องประสบก็ได้แก่ ความแก่ ความเจ็บ และความตาย มนุษย์จึงพากันไปพึ่งพาสิ่งเร้นลับต่างๆ ที่รู้สึกว่ามีอำนาจเหนือตน เช่น ต้นไม้ ภูเขา เทวดา ผีसाงต่างๆ ซึ่งสรรพสิ่งเหล่านั้นจะเป็นที่พึ่งที่ป้องกันภัยคอยปิดเป่าความขนพองสยองเกล้าให้เราทั้งหลายได้เสมอไปนั้นก็หาไม่ได้ สมเด็จพระบรมศาสดาของพุทธบริษัททุกหมู่เหล่า จึงได้ตรัสสอนใจเราถึงวิธีแก้ความหวาดกลัวครั่นคร้ามในภัยทั้งหลายไว้ ดังที่เชิญมาเป็นนิกเขปบทเบื้องต้นว่า เอวํ พุทฺธํ สรณฺตานํ ธมฺมํ สงฺฆญฺจ ภิกฺขุไว เป็นต้น แปลความว่า “ภิกษุทั้งหลาย, เมื่อบุคคลระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ อยู่อย่างนี้ ความกลัว ความครั่นคร้าม ขนพองสยองเกล้า จักไม่มี.”

วิธีที่จะระลึกหรือเข้าถึงคุณพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ว่าเป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึกและเป็นที่ป้องกันภัยทั้งหลายได้นั้น เบื้องต้นจึงพึงทำการเห็นอันเลิศให้เกิดขึ้นในตนก่อน “ความเห็น ไม่มีความเห็นอื่นยิ่งกว่า” นั้น ในภาษาบาลีเรียกว่า “ทสฺสนานุตตริย” แล้วสิ่งใดเล่าเป็นการเห็นอันประเสริฐสุด ยิ่งกว่าการเห็นอื่นๆ *เจ้าพระคุณ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราดิวิวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า* ได้ประทานพระอรรถาธิบายไว้ความว่า

“การเห็นการดูอะไรๆ นี้มีมาก แต่รวมเข้าโดยประสงค์จะกล่าวในที่นี้ก็เป็น ๒ อย่างเท่านั้น คือความเห็นอย่าง
เลวทราม ๑ ความเห็นอย่างประเสริฐสุด ๑

บุคคลดูมหรสพการเล่นต่างๆ อย่างหนึ่งอย่างใดพรั้าเพรื่อ ไม่เป็นเวลากี่ดี แม้ดูเป็นครั้งคราวก็ดี ดูของที่แปลก
แรกมียังไม่เคยเห็น เช่น ช้างเผือกเป็นต้นก็ดี เป็นความเห็นอย่างเลวทรามทั้งนั้น เพราะสิ่งที่ให้เห็นเหล่านั้นไม่
ประกอบด้วยประโยชน์อย่างดีแท้แก่ผู้เห็น ไม่ชักจูงผู้เห็นให้ดำเนินไปสู่ความดีแท้ การไปมาหาสู่พบเห็นสมณพราหมณ์
หรือใครก็ตาม ที่มีความเห็นผิดปฏิบัติผิด ก็เป็นความเห็นอันเลวทรามเช่นกัน เพราะผู้มีความเห็นผิดปฏิบัติผิดเหล่านั้น
ย่อมจะชักจูงผู้ไปมาหาสู่พบเห็นกับตนให้เป็นคนมีความเห็นผิดเหมือนตนก็เป็นได้ เมื่อจะรวมความเห็นอย่างเลวทราม
ขึ้นกล่าวให้สั้นเชิง การเห็นบุคคลหรือวัตถุอันใดอันหนึ่งที่ไม่ยังให้ผู้เห็นเบื่อหน่ายในความเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร
ไม่ให้อารยะ โทสะ โมหะ จางจืดลง ไม่ให้อารยะ โทสะ โมหะดับระงับไป ไม่ให้ตรัสรู้มรรคผลทำนิพพานให้แจ้ง การเห็น
บุคคลหรือวัตถุอื่นๆ เป็นความเห็นอย่างเลวทรามทั้งสิ้น

บุคคลผู้มีความเชื่อมั่นไม่หวั่นไหว มีความรักมั่นเลื่อมใสยิ่งแล้ว ไปเฝ้าพระตถาคตพุทธเจ้า หรือไปหาพระอริย
สาวกของพระตถาคตพุทธเจ้า ความไปพบเห็นท่านผู้สิ้นอาสวะนี้เป็นความเห็นอย่างประเสริฐสุด เพราะว่าพระตถาคต
พุทธเจ้า หรือพระอริยสาวกของพระตถาคตพุทธเจ้า ย่อมจะแนะนำผู้ไปมาหาสู่พบเห็นท่านให้ปฏิบัติดีชอบ ตาม
ความสามารถของผู้พบเห็นท่าน แล้วได้ฟังธรรมคำสั่งสอนของท่าน แลพระสรีรกายของพระตถาคตเจ้าอัน
ประกอบด้วยมหาบุรุษลักษณะ ๓๒ ทั้งพระองค์เป็นผู้สิ้นกิเลสอาสวะ และพระอริยสาวกก็เป็นผู้สิ้นกิเลสอาสวะ ย่อม
เป็นที่ตั้งแห่งความเชื่อความเลื่อมใสของผู้ได้เห็น ทำให้ผู้ได้เห็นถึงพระพุทธรูปแลพระอริยสาวกนั้นเป็นสรณะที่ระลึกก็ได้
เมื่อพระพุทธรูปแลพระอริยสาวกปรินิพพานเสียแล้ว บุคคลผู้มีความเชื่อ ความรักมั่นเลื่อมใสอย่างยิ่ง ก็ย่อมได้ดูได้
เห็นพระพุทธรูปปฏิมากร อาจให้ระลึกถึงพระพุทธรูปเป็นอารมณ์ได้ดังพระองค์ยังดำรงพระชนม์อยู่

ก็แต่การเห็นพระพุทธรูปหรือพระสงฆ์สาวกของพระพุทธรูปเมื่อยังมีพระชนม์อยู่ ก็ต้องอาศัยความเชื่อความ
เลื่อมใสต่อปัญญาเครื่องตรัสรู้ของพระองค์โดยอาการอันสนิท หรือการเห็นพระพุทธรูปปฏิมากร ก็ต้องอาศัยการเห็น
ด้วยความเชื่อความเลื่อมใสต่อปัญญาเครื่องตรัสรู้ของพระองค์โดยอาการอันสนิท เพราะฉะนั้น การได้เห็นเมื่อพระองค์
ยังมีพระชนม์อยู่ หรือเห็นพระพุทธรูปปฏิมากรจะว่าไม่ต่างกันก็ได้ เพราะหมายความว่าเห็นด้วยความเชื่อความ
เลื่อมใสเป็นประมาณ การเห็นพระพุทธรูปหรือพระอริยสาวกจึงเป็นการเห็นอย่างประเสริฐสุด ไม่มีการเห็นผู้อื่นจะสู้
ได้

อนึ่ง พระพุทธภชาชิตอันพระบรมศาสดาตรัสแก่พระวักกลีว่า ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นชื่อว่าเห็นเราผู้ตถาคต ผู้ใด
เห็นเราผู้ตถาคตผู้นั้นชื่อว่าเห็นธรรม นี้ก็ได้ความชัดว่า พระพุทธรูปตรัสรู้ธรรม ธรรมก็เป็นของอันพระพุทธรูปตรัสรู้
แม้พระอริยสาวกก็ได้ฟังธรรมที่พระพุทธรูปตรัสรู้แล้ว ตรัสสอนตนแล้ว ได้ตรัสรู้ธรรมตามพระพุทธรูป พระพุทธรูป
พระธรรมพระสงฆ์จะว่าเนื่องเป็นอันเดียวกันก็ได้ เพราะฉะนั้นความเห็นธรรมจึงเป็นความเห็นอย่างประเสริฐสุด เมื่อ
จะรวมความเห็นอย่างประเสริฐสุดขึ้นกล่าวให้สั้นเชิงแล้ว การเห็นสิ่งใดที่ทำให้ผู้เห็นถึงความบริสุทธิ์ ให้ล่วงโสกะ
ปริเวททั้งหลายเสีย ให้เหล่าทุกข์โทมนัสดับไป ให้บรรลุมรรคผล ทำให้แจ้งพระนิพพาน ความเห็นนั้นเป็น
ความเห็นอย่างประเสริฐสุด เพราะฉะนั้น สภาพที่จะให้สัตว์ผู้เห็นถึงความบริสุทธิ์เป็นต้นนั้นก็ได้แก่ ‘ธรรม’ นั่นเอง
ธรรมก็คือของจริงอย่างประเสริฐ ๔ ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ความเกิด ความแก่ ความตาย ความแค้นใจ ความร่ำไรรำพัน ความช้ำกาย ความเสียใจ ความคับใจ ความ
ประจวบสิ่งที่ไม่เป็นที่ชอบใจ ความพลัดพรากจากสิ่งที่ชอบใจ ความไม่ได้สิ่งที่ปรารถนาสมหวัง ล้วนเป็นทุกข์แต่ละ
อย่างๆ โดยย่อ อุปาทานขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็เป็นทุกข์ อันนี้เป็นของจริงอย่างประเสริฐ
คือ ทุกข์

ต้นหาความดีนั้นอันจะก่อให้เกิดทุกข์เกิดอีก ประกอบด้วย ความยินดีด้วยอำนาจความเพลิน มักเพลิดเพลิน ยิ่งในอารมณ์นั้นๆ มี ๓ ประการ คือ กามตัณหา ความดีนันทะยานอยากในอารมณ์ที่ใคร่ ภวตัณหา ความดีนันทะยานอยากในความมีความเป็น วิภวตัณหา ความดีนันทะยานอยากในความไม่มีไม่เป็น อันนี้เป็นของจริงอย่าง ประเสริฐคือ สมุทัย

ความดับตัณหานั้นไม่ให้เหลือ ความสละละคลายตัณหานั้น ความไม่พัวพันในตัณหานั้น อันนี้เป็นของจริง อย่างประเสริฐคือ นิโรธ

หนทางประกอบด้วยองค์ ๘ คือสัมมาทิฐิ-ปัญญาเห็นชอบ, สัมมาสังกัปป-ดำริชอบ, สัมมาวาจา-กล่าวชอบ, สัมมากัมมันโต-การงานชอบ, สัมมาอาชีโว-เลี้ยงชีพชอบ, สัมมาวายาโม-พยายามชอบ, สัมมาสติ-ระลึกชอบ, สัมมาสมาธิ-ตั้งจิตชอบ

ความรู้เห็นในอริยสัจ ๔ ชื่อ สัมมาทิฐิ, ดำริในความออกไปจากกาม ดำริในความไม่พยายาบาท แลดำริในความ ไม่เบียดเบียน ชื่อ สัมมาสังกัปป, เว้นจากเจรจาฆราวาส เว้นเจรจาเสื่อมเสีย เว้นเจรจาหยาบ และเว้นเจรจาโปรยเสีย ซึ่งประโยชน์ ชื่อ สัมมาวาจา, เว้นฆ่าสัตว์ เว้นถือเอาข้าวของที่เจ้าของไม่ให้ แลเว้นเมถุนธรรม ชื่อ สัมมากัมมันโต, ละ การเลี้ยงชีพผิด สำเร็จชีวิตอยู่ด้วยการเลี้ยงชีพชอบ ชื่อ สัมมาอาชีโว, เพียรไม่ให้บาปอกุศลที่ยังไม่เกิดขึ้นเกิดขึ้น เพียร ละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรให้กุศลที่ยังไม่เกิดขึ้นเกิดขึ้น เพียรให้กุศลที่เกิดขึ้นแล้วเจริญยิ่งขึ้นไป ชื่อ สัมมาวายาโม, พิจารณากายเป็นอารมณ์ พิจารณาเวทนาเป็นอารมณ์ พิจารณาจิตเป็นอารมณ์ แลพิจารณาธรรมเป็นอารมณ์ ชื่อ สัมมาสติ

๑. ได้ปฐมฌาน อันประกอบด้วยองค์ ๕ คือ วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา
๒. แล้วได้ทุติยฌาน อันประกอบด้วยองค์ ๓ คือ ปีติ สุข เอกัคคตา
๓. แล้วได้ตติยฌาน อันประกอบด้วยองค์ ๒ คือ สุข เอกัคคตา
๔. แล้วได้จตุตถฌาน อันประกอบด้วยองค์ ๒ คือ เอกัคคตา อุเบกขา ชื่อ สัมมาสมาธิ

อันนี้เป็นของจริงอย่างประเสริฐ คือ มรรค

ทุกข์เป็นตัวผลมาแต่สมุทัย สมุทัยคือต้นหาเป็นตัวเหตุให้เกิดทุกข์ เกิดนิโรธคือพระนิพพานเป็นตัวผลมาแต่ มรรค มรรคเป็นเหตุให้ทุกข์ดับ เพราะฉะนั้น ทุกข์จึงเป็นของอันบุคคลผู้มีปัญญาควรกำหนดรู้ สมุทัยจึงเป็นของอัน บุคคลผู้มีปัญญาควรละ นิโรธจึงเป็นของอันบุคคลผู้มีปัญญาควรทำให้แจ้ง มรรคจึงเป็นของอันบุคคลผู้มีปัญญาควรทำ ให้มีให้เป็นขึ้น

ความเห็นอริยสัจธรรมนี้ จึงเป็นความเห็นไม่มีความเห็นอื่นยิ่งกว่า เพราะฉะนั้น เห็นอริยสัจด้วยปัญญาชอบ เมื่อใด เป็นอันได้เห็นพระพุทธเจ้าแลพระอรหันต์ ท่านทรงคุณคือตรัสรู้อริยสัจ เมื่อบุคคลเห็นพระพุทธเจ้าแลพระอรหันต์ โดยไม่เห็นอริยสัจเป็นคุณปรากฏขึ้นในใจ ก็ไม่ชื่อว่าเห็นพระพุทธเจ้าแลพระอรหันต์ ไม่จัดเป็นทสณานุตรริยะได้

เพราะฉะนั้น บุคคลผู้ประสงค์จะให้ความเห็นของตนเป็น “ทสณานุตรริยะ” ก็พึงทำ “คุณแห่งรัตนะทั้ง ๓” รัตนะใดรัตนะหนึ่งให้เกิดขึ้นในใจ คุณแห่งรัตนะอีก ๒ ก็จงปรากฏเกิดขึ้นในใจด้วย ดังได้กล่าวแล้วแต่ต้นว่า รัตนะทั้ง ๓ คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เนื่องเป็นอันเดียวกัน เมื่อเห็นคุณแห่งรัตนะหนึ่ง อีกสองก็จะเห็นด้วยฉะนี้แล

ประเพณีการบูชาพิเศษในวันอาสาฬหบูชา บังเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโลกเมื่อเกือบ ๖๐ ปีมาแล้ว บนผืน แผ่นดินไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมควรที่เราชาวไทยจะได้ ภาควิมิใจ และขอจงใช้โอกาสวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา เป็นปฐมฤกษ์แห่งการรักษาสุขภาพใจจะต่อคำ

ปฏิญาณ ในอันที่จะละเว้นจากบาป พร้อมเร่งบำเพ็ญคุณงามความดีให้เพิ่มพูน เพื่อสันติสุขอันไพบูรณ์ในชีวิตของท่าน
ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลกนี้สืบไป

ขอท่านสาธุชนพุทธบริษัท จงใคร่ครวญทบทวนศึกษาพระธรรมเทศนา บทว่าด้วยทัสสนานุตริยะะ ดังวิสัยนามา
ข้างต้นให้กระจ่างใจ แล้วย่น้อมนำมาประพฤติปฏิบัติจนบังเกิดเป็นคุณสมบัติอันดีของตนๆ เพื่อเห็นสิ่งประเสริฐสุดใน
ชีวิตให้ได้โดยพลัน อันนับเป็นการบูชาคุณพระรัตนตรัยด้วยปฏิบัติบูชาอย่างแท้จริง

พระธรรมเทศนา ทัสสนานุตตริยภคา เนื่องในดิถีอาสาฬหบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยุติลงด้วยประการฉะนี้.

ขออำนาจพร

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

สจ.ว.เทพสถิต

พระคติธรรม
เนื่องในวันมาฆบูชา
วันพฤหัสบดี ที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ดิถีมาฆบูชาเป็นโอกาสให้ระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญ ๔ ประการ ซึ่งบังเกิดขึ้นพร้อมกัน เรียกว่า “จาตุรงคสันนิบาต” กล่าวคือ มีพระภิกษุ ๑,๒๕๐ รูปที่พระพุทธองค์ได้ทรงส่งไปเผยแผ่พระพุทธศาสนากลับมาเฝ้า พระศาสดาอย่างพร้อมเพรียงกันโดยมิได้นัดหมาย ทุกรูปล้วนเป็นเอหิภิกขุซึ่งพระพุทธองค์ทรงอุปสมบทประทานให้ พระสงฆ์ทั้งนั้นล้วนเป็นพระอรหันต์ และการประชุมกันนั้นตรงกับวันเพ็ญเดือนมาฆะ

ในโอกาสดังกล่าว สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ ประทานอุดมการณ์เผยแผ่ พระพุทธศาสนา มีอยู่ด้วยกัน ๔ ข้อ ข้อแรกได้แก่ “ขันติ” คือความอดทนอดกลั้น อันนักบวชในศาสนาจำเป็นต้อง อบรมสั่งสมให้เจริญขึ้น ข้อสอง ได้แก่การมุ่ง “พระนิพพาน” เป็นเป้าหมายหลักของผู้ออกบวช ไม่มุ่งแสวงสิ่งอื่นใด นอกจากการหลุดพ้นจากห้วงทุกข์ด้วยวิธีการตามหลักพระพุทธศาสนา ข้อสาม ไม่พึงทำผู้อื่นให้ลำบากด้วยการ เบียดเบียนไม่ว่าจะในกรณีใดๆ และข้อสี่ เป็นผู้มีจิตใจสงบจากอกุศลวิตก มีความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ นอกจากการประกอบศาสนพิธีเพื่อบูชาพระรัตนตรัยเป็นพิเศษแล้ว พุทธ บริษัทธิจึงควรศึกษาทบทวนถึงอุดมการณ์ดังกล่าวให้ถ่องแท้ ไม่จำกัดเฉพาะเพียงแต่ในหมู่บรรพชิต หากยังรวมถึง ข้าราชการด้วย ถ้าแต่ละคนตั้งตนไว้ด้วยขันติธรรม มีความอดทนอดกลั้นในการดำเนินชีวิต มุ่งประพฤติสุจริตธรรมจรรยา เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ ไม่ริ่ก่อความเบียดเบียนกันและกัน ในขณะเดียวกันก็พยายามลดละความชั่วทุกชนิดให้เบา บางจนหมดสิ้นไป ความเจริญสุข ความเกษมปราศภัยในชีวิตของแต่ละคนย่อมจักบังเกิดขึ้นได้อย่างแน่แท้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริริเริ่มให้มีประเพณีมาฆบูชาบนแผ่นดินไทย สมควรที่ ชาวไทยจะได้สืบสานพระราชศรัทธา น้อมนำคุณค่าของวันสำคัญนี้มาสู่ตน ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก ให้ ไพบูลย์ยิ่งขึ้น ขอสาธุชนทั้งหลายจงตั้งมั่นอยู่ในพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อความผาสุกสิริสวัสดิ์ จักได้บังเกิดแก่ท่านผู้ปฏิบัติธรรม ตามสมควรแก่ธรรมนั้นๆ ทุกประการ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๘ มกราคม ๒๕๖๑

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๑

ดิถีวิสาขบูชาเวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว นอกจากพุทธบริษัททุกหมู่เหล่า จักได้บูชาพระรัตนตรัยเป็นกรณีพิเศษ ยังเป็นวาระเฉลิมฉลองของชาวโลกตามที่องค์การสหประชาชาติ ประกาศให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก นับเป็นที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสั่งสอนให้เราทั้งหลายรู้เท่าทันจิตใจของตนเองอยู่ตลอดเวลา ความรู้เท่าทันดังกล่าวนี้ คือการรู้แจ้งสภาพธรรมทั้งหลาย ไม่ว่าจะรูปธรรมหรือนามธรรม ว่าไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา และไม่ใช่ของเรา หากแต่เป็นสภาวะที่เกิดและดับ สลับกันไป มิรู้จบสิ้น ความไม่รู้เท่าทันสภาวะเช่นนี้เองที่อำพรางให้คนเราคิดผิด เปรียบเสมือนการใช้เวลาตลอดชีวิตเพื่อขมมายากลโดยมิรู้เท่าทันว่าภาพอันดำเนินต่อนั้นเป็นเพียงมายาที่ลวงตาทั้งสิ้น

ถ้าเมื่อใดบุคคลมีความรู้แจ้งในสภาพทุกข์ ความเปลี่ยนแปลง และความว่างจากตัวตน เขาย่อมสามารถละความโลภ ความโกรธ และความหลง ที่ล้วนเกิดจากความเห็นแก่ตัวได้ อย่างไรก็ตาม การจะละคลายความยึดมั่นถือมั่นอันเป็นบ่อเกิดแห่งทุกข์ ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย หากขาดสภาพธรรมะที่เรียกว่า “สติ” ความทุกข์ยากในโลกมนุษย์ที่เราเผชิญกันอยู่ทุกวันนี้ ล้วนเกิดจากภาวะขาดสติด้วยกันทั้งสิ้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงประทานพระบรมพุทโธวาทไว้ว่า “สติ เป็นเครื่องตั้งอยู่ในโลก” เพราะฉะนั้น บุคคลใด ครอบครัวใด ชุมชนใด และสังคมใด บรรณานาจะประสบสันติสุขอันไพบูรณ์ บุคคลนั้น ครอบครัวนั้น ชุมชนนั้น และสังคมนั้น จำเป็นต้องสั่งสมภาวะแห่งการตื่นรู้ เพื่อจักได้รู้เท่าทันการคิด การพูด และการกระทำ ด้วย “สัมมาสติ” อันเป็นหนทางไปสู่ปัญญานำมาซึ่งความหลุดพ้นจากห้วงทุกข์ได้ อย่างแท้จริง

เนื่องในดิถีวิสาขบูชา ขอเชิญชวนท่านสาธุชนทั้งหลาย จงอย่าได้ละเลยการอบรมเจริญสติ ให้รู้เท่าทันกาย วาจา และใจของตน อันจักได้ชื่อว่าเป็นการกระทำหน้าที่ชาวพุทธ ได้ปฏิบัติบูชาตามที่พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญ และเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนา ให้ยั่งยืนอยู่คู่โลกนี้สืบไป ตราบกาลนาน.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๘ เมษายน ๒๕๖๑

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันอาสาฬหบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๑

ดิถีเพ็ญเดือนอาสาฬหะ ได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว วันอาสาฬหบูชาจัดเป็นวันสำคัญยิ่งของพุทธบริษัททุกหมู่เหล่า โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศแรกที่มีพระพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นพระปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ กระทั่งมีผู้ได้ดวงตาเห็นธรรม ขอประทานอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระบวรพุทธศาสนา จึงบังเกิดพระรัตนตรัยครบองค์ ๓

โบราณจารย์ยกย่องพระรัตนตรัยไว้ว่าเป็นรัตวิเศษซึ่งสโมสรกันเป็นอันดี ประกอบด้วยคุณอันสมควรส่วนละอย่าง เปรียบเสมือนไม้ ๓ อัน ไขว้ขัดกันอยู่ ถ้าพรากออกเสียอันเดียว ที่เหลืออยู่ก็ตั้งตรงอยู่ได้ไม่นานนัก ในดิถีเช่นนี้เมื่อสองพันกว่าปีล่วงมาแล้ว พระสังฆรัตนะได้บังเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโลก ทั้งนี้ พระสงฆ์ หมายถึงหมู่ภิกษุ ผู้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า สละเรือนออกบวชเพื่อครองวัตรปฏิบัติ ตามที่พระศาสดาทรงสั่งสอนและทรงบัญญัติไว้ ความงามแห่งหมู่สงฆ์นั้นบังเกิดได้ด้วยพระธรรมวินัย เพราะภิกษุแต่ละรูปย่อมเปรียบดั่งดอกไม้ นานาพันธุ์ หลากหลายทรวดทรง สีสน และกลิ่น แม้มีความงามอยู่บ้างก็เพียงเฉพาะรูปเฉพาะตน ถ้าถูกลมพัดพาปลิวไปก็อาจกระจัดกระจายโดยง่าย แต่ครั้งนำมาร้อยกรองเป็นพวงพู่ เป็นระเบียบอยู่ด้วยพระธรรมวินัย ความงามนั้นจึงมีแบบแผนเป็นปึกแผ่น เข้มแข็งมั่นคง ทรงคุณูปการในฐานะผู้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธธรรม ให้อย่างยืนมาสู่ชาวโลกนับแต่ครั้งพุทธกาล トラบเท่าทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น พุทธบริษัททั้งหลายจึงพึงพิทักษ์รักษาและเชิดชูรัตนตรัยทั้ง ๓ ดวงไว้ ไม่มองข้ามองค์คุณของรัตนตรัยดวงหนึ่งดวงใด เพื่อพระรัตนตรัย อันเปรียบเสมือนไม้ ๓ อัน ไขว้ขัดกัน จักยังคงดำรงอยู่เป็นสรณะนำทางสืบไป

เนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา ขอพุทธศาสนิกชนจงศึกษาทบทวน และสำนึกในพระพุทธานุภาพ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ เพื่อสร้างเสริมสันติสุขในชีวิตของท่าน และสังคมส่วนรวม ให้งอกงามและมั่นคงสถาพร ตลอดกาลนาน.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

พระคติธรรม
ประทานเนื่องในวันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๒

ดิถีมาฆบูชาได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว พุทธศาสนิกชนต่างทราบกันดีว่า ในดิถีเพ็ญเดือน ๓ เช่นนี้ เป็นวันคล้ายวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ ประทานแก่พระสาวก ๑,๒๕๐ รูป ซึ่งล้วนอุปสมบทโดยวิธีเอหิภิกขุและเป็นพระอรหันต์ ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่มให้มีวันมาฆบูชาขึ้นในประเทศไทย เพื่อให้พุทธบริษัทร่วมกันบูชาพระรัตนตรัยเป็นกรณีพิเศษ และน้อมรำลึกถึงพระธรรม ที่พระศาสดาทรงพระมหากรุณาประทานไว้เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ๑. การไม่ทำบาปทั้งปวง ๒. การบำเพ็ญกุศลให้ถึงพร้อม และ ๓. การชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง

การได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง มิได้อยู่ที่การขึ้นทะเบียนหรือการป่าวประกาศ หากอยู่ที่การศึกษาพระธรรมคำสั่งสอน ด้วยวิธีการฟังหรือการอ่าน เปรียบเสมือนการศึกษาแผนที่น่าสนใจให้รอบคอบชัดเจน จะได้ไม่หลงทางและไม่เสียเวลา การศึกษาพระธรรมในระดับนี้เรียกว่า “ปริยัติธรรม” ซึ่งจำเป็นยิ่งสำหรับพุทธบริษัท ในฐานะที่เป็น “สาวก” ซึ่งแปลว่าผู้ฟัง ย่อมไม่ใช่ผู้คิดเองตรัสรู้เอง แต่ต้องวางตนเป็นผู้ฟังที่ดีของพระศาสดา การศึกษาที่ดีจักช่วยป้องกันไม่ให้หลงไหลไปเป็นมิถิลาหรือเชื่อสิ่งผิดๆ เพราะมีพระพุทธรูปเป็นเครื่องสกัดกั้นความตกต่ำ และคอยชี้หนทางที่ถูกต้องให้อยู่ตลอดเวลา ครั้นศึกษาพระธรรมในระดับการฟังจนเจนจบแล้ว คุณภาพของจิตใจย่อมยกระดับไปสู่การปฏิบัติ ที่เรียกว่า “ปฏิบัติธรรม” เป็นสติสัมปชัญญะที่สามารถเข้าถึงเฉพาะสภาพธรรมที่ปรากฏ จนปราศจากความยึดมั่นถือมั่นว่านั่นเป็นเรา นี่เป็นของเรา น้อมนำเข้าไปถึง “ปฏิเวธธรรม” คือการบรรลุมรรค ผล นิพพานได้ในที่สุด วันมาฆบูชาอันเป็นวันประกาศหัวใจพระศาสนา จึงเป็นโอกาสที่ชาวพุทธพึงปฏิญาณตนว่าจะหันมาศึกษาพระธรรมอย่างจริงจัง มิใช่เพียงในระดับพิธีกรรมหรือโดยผิวเผิน เพื่อให้เกิดสติปัญญา สามารถอำนวยความสะดวกแก่ชีวิตและสังคมส่วนรวมได้สมความมุ่งมาดปรารถนา

ขอพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจงดำรงมั่นคงอยู่ในโลกนี้ตลอดกาลนาน และขอพุทธบริษัททั้งหลายจงพร้อมเพรียงกันศึกษาพระสัทธรรมนั้น เพื่อบรรลุถึงความงอกงามไพบูลย์ยิ่งขึ้นสืบไป เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันอาสาฬหบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๒

ดิถีเพ็ญเดือนอาสาฬหะ ได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว พุทธบริษัททุกหมู่เหล่าพึงระลึกถึง และกระทำสักการบูชาพระรัตนตรัยเป็นกรณีพิเศษ เนื่องด้วยเป็นวันคล้ายวันประกาศพระศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นพระปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ กระจกมีผู้ได้ดวงตาเห็นธรรม ขอประทานอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระบวรพุทธศาสนา จึงบังเกิดพระรัตนตรัยครบองค์ ๓

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีเนื้อหาแสดงการปฏิเสธส่วนที่สุคติสองทาง คือการประกอบตัวให้พัวพันด้วยกามสุข ทั้งหลายทางหนึ่ง และการฝืนตนให้ได้รับความทุกข์ทรมานอีกทางหนึ่ง พร้อมกำหนดแนวทางดำเนินชีวิตโดยทางสายกลาง แสดงถึงขั้นตอนและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงความดับทุกข์ คืออริยมรรคมีองค์ ๘ ในอริยอัฏฐังคิกมรรคดังกล่าวนี้ มีข้อปฏิบัติสำคัญเพื่อความพ้นทุกข์ประการหนึ่ง ซึ่งเราทั้งหลายพึงพิจารณาให้ถ่องแท้ พร้อมน้อมนำมาเป็นวิถีปฏิบัติประจำชีวิต ได้แก่ “สัมมาวาจา” ที่แปลว่า การเจรจาชอบ

ในสังคมที่มีบุคคลหลายหมู่คณะอยู่ร่วมกัน มีผู้คนเจรจาติดต่อกันผ่านอุปกรณ์การสื่อสารอันรวดเร็ว และง่ายดายขึ้นนั้น ย่อมทำให้ “วจีทุจริต” หรือการประพฤติชั่วทางวาจาปรากฏขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ คำเท็จ คำหยาบ คำส่อเสียด และคำเพ้อเจ้อเหลวไหล ล้วนเป็นต้นเหตุใหญ่ของความวิเวทบาดหมาง ความขุ่นเคือง และความคลงแคลงใจกัน เพราะฉะนั้นจึงขอสาธุชนทุกท่าน อาศัยดิถีอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษาที่มาบรรจบถึง เป็นโอกาสทบทวนจิตใจและตั้งปณิธานว่าจะดำเนินชีวิตด้วย “ปิยวาจา” พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน จริใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ เพื่อความผาสุกร่มเย็นของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมประเทศชาติสืบไป

ขออานุภาพแห่งคุณความดีที่ท่านทั้งหลายร่วมกันบำเพ็ญ จงเป็นเครื่องกางกั้นสรรพปิตักัย อันอาจก่อให้เกิดความแตกแยกร้างฉาน ขอคุณธรรมประจำใจสาธุชน จงดลบันดาลความสมัคสมานสามัคคีให้บังเกิดในบ้านเมืองไทย เพื่อความร่มเย็นสถาพรภายใต้ร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนาสืบไป ตลอดกาลนาน เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๒

สศว.เทพสตรี

พระคติธรรม

ประธานเนื่องในวันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๓

ดิถีมาฆบูชาเวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว ดิถีเช่นนี้ชวนให้พุทธบริษัททุกหมู่เหล่า ได้น้อมรำลึกถึงเหตุการณ์ในดิถีเพ็ญเดือน ๓ ภายหลังจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ ๔ เดือน ขณะประทับอยู่ ณ เวฬุวันมหาวิหาร พระองค์ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ ประธานแก่พระสาวก ๑,๒๕๐ รูป ซึ่งล้วนอุปสมบทโดยวิธีเอหิภิกขุและเป็นพระอรหันต์ โดยมีหลักการสำคัญที่ทรงพระมหากรุณาประทานไว้เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ๑. การไม่ทำบาปทั้งปวง ๒. การบำเพ็ญกุศลให้ถึงพร้อม และ ๓. การชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง

สารัตถะแห่งโอวาทปาติโมกข์นั้น นอกจากเป็นการประธานหัวใจของพระพุทธศาสนา ยังทรงสั่งสอนหลักสำหรับการเผยแผ่พระศาสนาไว้ด้วย มีหลัก ๒ ประการแรกว่า การไม่กล่าวร้าย และการไม่ทำร้าย เป็นต้น ทั้งนี้แม้ผู้สวดพระธรรมเทศนาเมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีก่อน ล้วนเป็นพระภิกษุบริษัท หากแต่พระธรรมย่อมเป็นของสาธารณะสำหรับทุกชีวิต ที่ควรน้อมนำเข้ามาสู่ตน ไม่จำกัดว่าเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ เพราะฉะนั้น พุทธศาสนิกชนทุกคนจึงพึงน้อมนำหลักการ “ไม่กล่าวร้าย ไม่ทำร้าย” มาเป็นพื้นฐานของการครองตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยกระแสข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จ บิดเบือน หรือยุยง ซึ่งอาจนำไปสู่ความริวฉฉานถึงขั้นประหัตประหารกัน หากทุกท่านยึดมั่นอุดมการณ์ที่จะไม่กล่าวร้าย และไม่ทำร้ายใครๆ ไม่ว่าจะในกาลไหนๆ ตามหลักการของโอวาทปาติโมกข์ ถ้าท่านได้รับข้อมูลข่าวสารใดๆ ที่อาจกระทบกระเทือนจิตใจ ก่อให้เกิดความโกรธเคือง หรือขุ่นข้องหมองใจ ท่านย่อมสามารถระงับการกระทำทางกายและทางวาจาที่เกรี้ยวกราด หยาบเข้า หรือรุนแรงไว้ได้ ก่อให้เกิดสันติภาพในหมู่คณะรอบตัวท่าน อันจักขยายผลไปสู่ชาติบ้านเมือง และสังคมโลกได้ในที่สุด

ขอพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจงดำรงมั่นคงอยู่ในโลกนี้ตลอดกาลนาน และขอพุทธบริษัททั้งหลายจงพร้อมเพรียงกันศึกษาพระสัทธรรมนั้น เพื่อบรรลุถึงความมั่งคั่งมั่งคั่งไปพลุลย์ยิ่งๆ ขึ้นสืบไป เทอญ.

พระคติธรรม
ประทานเนื่องในวันวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๓

ดิถีวิสาขบูชา อันเป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นวันสำคัญสากลของโลก มีกาลกำหนดขึ้นไว้เป็นนิกษัตฤกษ์พิเศษ เพื่อให้พุทธบริษัทได้กระทำสักการบูชาแด่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยดวงจิตตั้งมั่นในความเชื่อและความเลื่อมใสต่อพระพุทธรูป ซึ่งเป็นโอสภวิเศษ และเป็นเครื่องป้องกันสรรพพิบัติภัยทั้งปวง

ภัยใหญ่หลวงสำหรับทุกชีวิต ตามหลักพระพุทธศาสนามี ๓ ประการ กล่าวคือ ความแก่ ๑ ความเจ็บ ๑ และความตาย ๑ ไม่มีภัยอื่นใดที่ผู้คนหวาดหวั่นคร่ำคร้ามไปมากกว่าภัยทั้งสามประการนี้อีกแล้ว พระพุทธองค์ผู้ทรงพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณ ได้โปรดประทานหนทางดับภัยไว้แล้วแก่โลก กล่าวคือ “อริยมรรค” ซึ่งเป็นไปเพื่อละ เพื่อลวงพ้นภัย ย่อมดับเหตุแห่งการเกิด ที่นำไปสู่ความแก่ ความเจ็บ และความตาย ได้อย่างสิ้นเชิง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระปัจฉิมวาจาจากอนเสด็จดับขันธปรินิพพานว่า “วยธมา สงขารอาโปปมาเทน สมปาเทถ” แปลความว่า “สังขารมีความเลื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด” จึงขอทุกท่านหันกลับมาพิจารณาชีวิตของตน ๆ ผู้ล้วนกำลังเผชิญภัยอันตรายกันอยู่ทั่วหน้า โดยไม่อาจทราบได้ว่าความเจ็บและความตายจะมาถึงเมื่อไร ขอจงเร่งสั่งสมอบรม “ความไม่ประมาท” ให้ถึงพร้อม ขอจงเร่งชวนชวนสั่งสมเพิ่มพูนกุศลธรรมให้เจริญงอกงามขึ้นในตน เพื่อผลคือ “สติ” และ “ปัญญา” อันสามารถช่วยให้ลวงพ้นจากภัยได้ในที่ทุกสถานและในกาลทุกเมื่อ

ขอสาธุชนอย่าละเลยการบำเพ็ญทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา อันนับเป็น “ปฏิบัติบูชา” ที่พึงกระทำต่อพระรัตนตรัย เพื่อความดำรงคงมั่นแห่งพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประทีปส่องใจ เวไนยนิกรทั้งปวงสืบไปตลอดกาลนาน เทอญ.

วัดราชพิพิธสถิตมหาสีมาราม

๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันอาสาฬหบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๓

ดิถีอาสาฬหบูชาได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว การบำเพ็ญกุศลเป็นพิเศษในนักขัตฤกษ์นี้ มีขึ้นเพื่อรำลึกถึงวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงปฐมเทศนา “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” โปรดปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน อันเป็นการเริ่มประกาศพระศาสนา กระทั่งบังเกิดมีพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ครบถ้วนพร้อมเป็น “พระรัตนตรัย” วันอาสาฬหบูชาจึงเป็นโอกาสสำคัญที่พุทธบริษัทจักได้น้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ย้ำเตือนจิตใจตนให้มุ่งประพฤติตามหนทางแห่งอริยมรรค มุ่งไปสู่ความเกษมปราศภัยจากสังสารวัฏ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนา

เมื่อแรกที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ทรงพระดำริว่าธรรมะที่ทรงบรรลุ ช่างละเอียดลุ่มลึกเหลือประมาณ จึงมิได้มีพระทัยน้อมไปในทางที่จะทรงแสดงธรรม แต่ด้วยอำนาจแห่ง “พระมหากุณาคุณ” อุปมาดุจมหาพรหมผู้ประเสริฐ ยังให้ทรงพิจารณาเล็งเห็นว่า “สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีกิเลสจุกจุกในจักขุน้อยยังมีอยู่ ย่อมจะเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม สัตว์ทั้งหลายผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักยังมีอยู่” จึงทรงตัดสินพระทัยประกาศพระธรรม เพื่อสัตว์ทั้งหลายจักได้สดับธรรมและรู้ตาม บรรดาที่จมอยู่ในความทุกข์โศก ถูกความเกิดแก่เจ็บตายครอบงำ ย่อมได้รู้ทั่วถึงธรรมของพระองค์ ตามลำดับสติปัญญาอย่างค่อยเป็นค่อยไป นับแต่นั้นก็ทรงพากเพียรบำเพ็ญพระพุทธานุภาพโดยมิทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยากตรากตรำอยู่ถึง ๔๕ ปีตรากกระทั่งเสด็จดับขันธปรินิพพาน

วันอาสาฬหบูชา นอกจากจะเตือนใจให้รำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย อันเป็นสรณะสูงสุดของพุทธบริษัทแล้ว ยังนำพาให้เราทั้งหลายมั่นคงแน่วแน่ด้วยปณิธานแห่ง “ความกรุณา” เพราะฉะนั้น หากท่านกำลังเผชิญความเหนื่อยยากจากการบำเพ็ญกรณีกิจด้วยความกรุณา ขอจงอย่าลดละหรือท้อแท้ ขอให้ตระหนักแน่วแน่ว่าท่านกำลังเจริญรอยตามพระยุคลบาทของพระพุทธองค์ ผู้ทรงพระมหากุณาเป็นที่พึ่ง แล้วจงประคับประคองจิตใจให้อาจหาญร่าเริง เบิกบานด้วยเมตตากรุณธรรม พร้อมกระทำความประโยชน์ ด้วยการปลื้มกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา เกื้อกูลให้เพื่อนร่วมชาติ ร่วมสังคม สามารถก้าวพ้นจากทุกข์ภัย นำมาซึ่งสันติสุขร่วมกันของสรรพชีวิตบนโลกนี้สืบไป ตลอดกาลนาน เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

พระคติธรรม
ประธานเนื่องในวันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๔

ดิถีมาฆบูชาได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว ดิถีเช่นนี้ชวนให้พุทธบริษัททุกหมู่เหล่าคำนึงถึงเหตุการณ์ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ อันมีหลักการสำคัญเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ๑. การไม่ทำบาปทั้งปวง ๒. การบำเพ็ญกุศลให้ถึงพร้อม และ ๓. การชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ ประธานแก่พระอรหันตสาวก ๑,๒๕๐ รูป ซึ่งล้วนอุปสมบทด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ณ ดิถีเพ็ญเดือน ๓ เมื่อกว่า ๒,๖๐๐ ปีล่วงมาแล้ว อย่างไรก็ตามหากปีใดเป็นปีอธิกมาส วันมาฆบูชาจะตรงกับดิถีเพ็ญเดือน ๔ ดังเช่นที่เกิดขึ้นปีนี้

สารัตถะประการหนึ่งในโอวาทปาติโมกข์นั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนหลักการแห่ง “ขันติธรรม” เพื่อเป็นหลักเผยแผ่พระศาสนา และการดำรงตนของพุทธบริษัท ดังพระพุทธภาษิตที่ว่า **ขันติ ประมัตไป ตีติกขา** แปลว่า “ขันติ เป็นเครื่องเผาผลาญบาปธรรมอย่างยิ่ง”

“ขันติ” หมายถึง “ความอดทนอดกลั้น” มีลักษณะ คือความเข้ม มีรส คือความอดทนต่อสิ่งที่น่าพอใจและไม่น่าพอใจ มีสภาพที่ปรากฏ คือความอดทนหรือความไม่โกรธ มีพื้นฐานคือความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ทุกชีวิตที่เกิดมาในโลกต่างมีสัญชาตญาณรักสุขเกลียดทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น และก็เป็นธรรมดาที่ทุกชีวิตจำเป็นต้องเผชิญความทุกข์โศกเศร้า สลับกับความสุขโสมนัส หมุนเวียนเปลี่ยนไปอยู่เสมอ จะหาบุคคลผู้ต้องประสบกับ “โลกธรรม ๘” กล่าวคือ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ สรรเสริญ นินทา สุข และทุกข์ ในโลกนี้ เป็นอันมิมีเลย ผู้ตระหนักรู้ในความจริงเช่นนี้ จึงพึงสั่งสมบ่มเพาะกำลังแห่งขันติไว้สำหรับใช้ระงับยับยั้ง และต้านทานโลกธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในท่ามกลางวิกฤตการณ์ ซึ่งรุมเร้าเข้าสู่บ้านเมืองและโลกของเราทุกวันนี้ ทั้งนี้ ก็เพื่อจะได้รักษาร่างกายและจิตใจให้ยังคงความผาสุก สามารถอดทนอดกลั้นต่อทุกขเวทนาทางกาย ถ้อยคำจาบจ้วงล่วงเกิน คำติฉินนินทาว่าร้าย และความเสื่อมลาภเสื่อมยศ ซึ่งหลงยึดถือไว้ว่าเป็นตัวเราของเราเสียได้ อย่างน้อยแม้จะเจ็บใจเพียงใด แต่ก็ไม่เปลือยแสดงอาการหุนหันพลันแล่นออกมาทางกายหรือทางวาจาจนเสียกิริยาอาการอันดี

บุคคลผู้สามารถดำรงขันติธรรม คือความอดทนอดกลั้นไว้ได้ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้เสถียรมั่นคงมั่งคั่ง อดทนอดกลั้นเป็นใหญ่ กิเลสตัณหาไม่อาจทำอันตราย เมื่อเป็นได้ดังนี้แล้ว ย่อมประสบความสำเร็จในบารมี ระเบียบความดีนบนานอดทนอดกลั้น การที่สามารถดับเพลิงทุกข์เป็นคราว ๆ ได้ เสมือนว่าได้ถึงพระนิพพานเป็นคราว ๆ เป็นบทพิสูจน์ให้พุทธบริษัทรู้เห็นตามความเป็นจริงว่า พระนิพพานมิใช่ธรรมะอันสุดเอื้อม แม้พระนิพพานจริง ๆ คือความดับเพลิงทุกข์ได้โดยสิ้นเชิงอาจยังอยู่ไกล แต่พระนิพพานในปัจจุบันคือความดับกิเลสตัณหา ซึ่งบังเกิดขึ้นครอบงำจิตใจในขณะนี้ จึงอาจใช้ “ขันติธรรม” คือความอดทนอดกลั้นนี้เอง เป็นเครื่องช่วยระงับดับได้ แม้เพียงคราวหนึ่ง ๆ ก็ยังดี ไม่เกินความสามารถที่ทุกคนจะปฏิบัติและเข้าถึงได้ เพื่อความสงบเย็นซึ่งพึงบังเกิดมีขึ้นแก่ตนและแก่สังคมส่วนรวม สมความปรารถนาอันดีงามของคนไทย ที่ต่างหวังใจมุ่งหมายจะได้ประสบสันติสุขด้วยกันทุกคน

ขอพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงดลบันดาลคงอยู่ในโลกนี้ตลอดกาลนาน และขอพุทธบริษัททั้งหลาย จงพร้อมเพรียงกันศึกษาพระสัทธรรมนั้น เพื่อบรรลุถึงความรุ่งเรืองไพบูลย์ยิ่ง ๆ ขึ้นสืบไป เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๔

ดิถีวิสาขบูชา อันเป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นวันสำคัญสากลของโลก ได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว ชวนให้ระลึกถึงเหตุการณ์ เมื่อพระโพธิสัตว์สิทธัตถราชกุมารเสด็จอุบัติขึ้นบนโลกนี้ ดังปรากฏเรื่องราวในพระไตรปิฎกว่า พระองค์ทรงผินพระพักตร์ไปทางทิศอุดร ทอดพระเนตรทิศทั้งหลาย ทรงพระดำเนียงอย่างพระบาทไปเจ็ดก้าว แล้วทรงเปล่งพระอาสภิวาจาว่า “เราเป็นผู้เลิศแห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก เราคือผู้เป็นใหญ่แห่งโลก” ดังนี้ อุปมาดั่งการประกาศอิสรภาพของมนุษย์ ให้ต่างตระหนักว่าเราทุกคนล้วนเป็นผู้กำหนดชีวิตของตนเอง สามารถพัฒนาตนให้ประเสริฐ ให้พ้นทุกข์ ให้มีชีวิตที่ดีงามสมบูรณ์ ถึงขั้นจะรู้แจ้งสัจธรรมเป็นพระพุทธเจ้าก็ยิ่งได้ โดยหาใช่เพราะการดลบันดาลของพรหม เทพ หรือชะตาฟ้าดินแต่อย่างใด

พุทธบริษัททั้งหลาย จึงพึงพิจารณาถึงอย่างก้าวแห่งธรรมะ ๗ ประการ อันนำไปสู่การตรัสรู้ ซึ่งเรียกว่า “โพชฌงค์ ๗” ประกอบด้วย สติ ความระลึกได้, ธรรมวิจยะ การศึกษาสอดส่องธรรมะ, วิริยะ ความพากเพียร, ปิติ ความเอิบอิ่มใจโดยปราศจากอามิส, ปัสสัทธิ ความสงบกายใจ, สมภาิ ความมีจิตตั้งมั่น และ อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง

อย่างไรก็ดี ก่อนจะย่างไปให้ครบทั้ง ๗ ก้าว สู่ความเป็นเลิศในโลกนั้น มนุษย์ผู้ปรารถนาอิสรภาพ จำเป็นต้องเริ่มต้นฝึกฝนตนเองให้มั่นคงในอย่างก้าวสำคัญก้าวแรกแห่งการพัฒนา ได้แก่ “สติ” กล่าวคือ ให้รู้เท่าทันในการเคลื่อนไหว ในอารมณ์ที่ปรุงแต่งจิต และในความคิดทั้งหลายให้ได้ หากปราศจากสติเสียแล้ว องค์ธรรมแห่งความสำเร็จสูงสุดสำหรับมนุษยชาติประการอื่น ๆ ย่อมไม่อาจจะติดตามมาได้เลย

ขอสาธุชนจงมุ่งมั่นหมั่นศึกษาอบรมเจริญสติ ให้รู้เท่าทันกาย วาจา และใจของตนเอง อันนับเป็น “ปฏิบัติบูชา” ที่พึงกระทำต่อพระรัตนตรัย เพื่อความดำรงมั่นแห่งพระสัจธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประทีปส่องใจเวไนยนิกรทั้งปวงสืบไปตลอดกาลนาน เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันอาสาฬหบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๔

ดิถีอาสาฬหบูชาได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่งแล้ว สาธุชนทั้งหลาย ต่างร่วมกันบำเพ็ญกุศลเป็นพิเศษเพื่อรำลึกถึงวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงปฐมเทศนา โปรดปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน อันเป็นการเริ่มประกาศพระศาสนา กระทั่งบังเกิดมีพระอริยสงฆ์ ครบถ้วนพร้อมเป็น “พระรัตนตรัย” นับเป็นนักชตฤกษ์สำคัญ และยังสรรค์สร้างเกียรติประวัติสำหรับราชอาณาจักรไทย ด้วยเป็นประเทศแรกในโลก ที่ดำริริเริ่มให้มีการบูชาพิเศษในดิถีเพ็ญอาสาฬหะ เมื่อรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ประกาศความเป็นเมืองแห่งพระพุทธธรรม ซึ่งช่วยค้ำชูจิตใจของชนในชาติให้ร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา

ปฐมเทศนาที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้นั้น คือ “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ทรงชี้บอกวิถีทางแห่งการดับเพลิงกิเลสให้สูญไปโดยสิ้นเชิง ด้วยมรรคมงคล ๘ เรียกอีกอย่างว่า **ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา** หรือการลงมือปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากทุกข์ ทั้งนี้ ท่ามกลางภาวะการณ์ในโลกปัจจุบัน ขอพุทธบริษัททั้งหลายมาพิจารณาทบทวนมรรควิธีประการสำคัญประการหนึ่งในองค์ ๘ นั้น ได้แก่ “สัมมาวาจา” ซึ่งหมายถึงการดำรงคำสัตย์ กล่าวแต่คำประสานน้ำใจ ซึ่งกันและกัน มีวาจาไพเราะจับใจ และกล่าวแต่สิ่งที่ย่อมด้วยสารถะ หากจงช่วยกันใช้ฉันทวาจา ให้สมาชิกในสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปจนถึงชุมชน และประเทศชาติ เต็มไปด้วยสารประโยชน์ในกาลทั้งปวง ชวนกันเจริญ **เมตตา**

วันอาสาฬหบูชา นอกจากจะเตือนใจให้รำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย อันเป็นสรณะสูงสุดของพุทธบริษัทแล้ว ยังนำพาให้เราทั้งหลายมั่นคงแน่วแน่ด้วยปณิธานแห่ง “สัมมาวาจา” เพราะฉะนั้น หากท่านประสงค์ให้สังคมไทยไพบูลย์ด้วยสันติสุข ขอจงเร่งเจริญรอยตามพระยุคลบาทของพระพุทธองค์ ผู้ทรงพระมหากรุณาประทานอริยอัฏฐังคิกมรรคไว้เป็นหนทาง พร้อมเพรียงกันบำเพ็ญคุณประโยชน์ โดยเริ่มที่ตนเอง จากการมี “สัมมาวาจา” อยู่ทุกขณะ ซึ่งจะช่วยให้เอื้อกูลให้เพื่อนร่วมชาติ ร่วมสังคม สามารถก้าวข้ามพ้นจากความทุกข์โศกนามัส แปรเปลี่ยนเป็นความเกษมสวัสดิ์ของสรรพชีวิตบนโลกนี้ได้สืบไป ตลอดกาลนาน

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔

พระคติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

สศว. เทพสตรี

พระคติธรรม
ประทานเนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ
๒๐ กันยายน ๒๕๖๐

รางวัลแห่งการทำความดีคือความดีที่ได้กระทำ เป็นคุณสมบัติแห่งบุคคลผู้ทำความดีนั้นเสมอไป บุคคลผู้ประพฤติดี ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน หรือผู้ใหญ่ ย่อมได้รับรางวัลเป็นเกียรติยศประจำตนอยู่ทุกขณะที่ได้คิดดี พุทธิ และทำดี การที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้ได้รับเชิดชูเกียรติให้ปรากฏแก่สาธารณชน เพราะเหตุที่ได้ทำความดีในสาขาต่างๆ ย่อมเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กและเยาวชนผู้ที่ยังไม่เริ่มคิดจะสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เริ่มรู้จักคิด ลงมือทำ และพัฒนาตนเองต่อไปจนเติบโตใหญ่เป็นพลเมืองดีของบ้านเมือง และยังเป็นเครื่องกำกับใจเด็กและเยาวชนผู้ได้รับการยกย่องแล้วนั้น ไม่ให้ละทิ้งความดีงามในตน พร้อมเร่งเพิ่มพูนความดีให้งอกงามยิ่งขึ้นเสมอมิให้บกพร่อง สมดังธรรมเนียมที่ “ร.ท.เชย อดทน สาธุ ล้วน โลกดี ยถา” ความว่า จงรักษาความดีของตนไว้ ดุจเกลือกรักษาความดี

ขออนุโมทนาในความดีที่เด็กและเยาวชนทุกคนได้บำเพ็ญ รวมทั้งกุศลเจตนาของผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ขอพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระอัฐมรามาธิบดินทร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ผู้ทรงราชย์นับแต่ยังทรงพระเยาว์ทั้งสองพระองค์ โปรดอภิบาลรักษาท่านทั้งหลายให้มีสรรพกำลังพร้อมในการบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติสืบไป เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

พระคติธรรม

ประธานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๑

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสอนวิธีที่ทำให้บุคคลได้ชื่อว่าเป็นคนดี เป็นที่รักของผู้คนทั่วไปไว้วิธีหนึ่ง เรียกว่า “อรรถจริยา” หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือ ทำงานสร้างสรรค์ด้วยความตั้งใจอย่างดีเลิศ ส่งเสริมให้เพื่อนสมาชิกในสังคมประพฤติดีงาม และมีสติปัญญา อรรถจริยา ดังกล่าวนี้นี้ปัจจุบันนิยมเรียกว่า “จิตอาสา” ซึ่งถ้าพิจารณาอย่างผิวเผินอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนไปว่าจิตอาสา กำลังจำต้องเห็นดีเห็นชอบหรือเผชิญทุกข์กว่าคนที่ไม่เป็นจิตอาสา แต่ถ้าพิจารณาที่ในแง่ลึกซึ้งกัน แท้จริงแล้ว คนทำงานจิตอาสาด้วยใจจริง ย่อมมีความรู้สึกเบิกบานยิ่งกว่าคนที่ไม่ทำงานจิตอาสา เพราะจิตอาสาที่แท้จริง จะไม่คิดว่าตน กำลังสูญเสียพลังหรือประโยชน์ใดๆ โดยไร้ค่า หากกลับเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์ คือได้ความสุขใจ ซึ่งใจที่เห็นความสุขของผู้อื่น และได้ภาคภูมิใจว่าเป็นผู้สร้างสรรค์สังคมที่ดีงาม

เด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญที่จะพาบ้านเมืองไทยให้รุ่งเรืองสืบไป จึงขอให้ผู้ใหญ่เร่งปลูกฝังและสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้หนักแน่นในคุณธรรมข้ออรรถจริยา และขอให้เด็กๆ รู้สึกสนุกสนาน เบิกบาน ทุกครั้งที่ได้ทำประโยชน์ จงอย่ายอมแพ้แก่ความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบหรือยากลำบาก ขอให้ระลึกไว้เสมอว่า กำลังเล็กๆ ของเด็กๆ อย่างเราๆ นี้แหละ มีอานุภาพสูงยิ่งที่จะช่วยสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า อย่างมีวิวัฒนาการก้าวหน้า ให้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่เสียก่อนค่อยเริ่มทำความดี เพราะเมื่อนั้นเด็กๆ จะเพลิดเพลินกับการทำความดี จนกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว และไม่รู้จักทำตนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่สุดในที่สุด

ขอให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีกำลังใจที่จะบำเพ็ญประโยชน์ด้วยความสุขใจนับแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอจงรักษาคุณลักษณะจิตอาสาอย่างสมบูรณ์ไว้ตลอดกาล เพื่ออนาคตของตนเอง และสังคมไทยของเราทุกคน.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

พระคติธรรม

ประทานเนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ

๒๐ กันยายน ๒๕๖๑

ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ความเปื่อยเปื้อน และการรุกรานสิทธิเสรีภาพของกันและกัน อันเป็นอุปสรรค
กีดขวางความเจริญก้าวหน้าของสังคมทุกระดับ ล้วนเกิดจากความไม่มีวินัยของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ทั้งสิ้น บุคคลผู้
เจริญแล้วจำเป็นต้องมีวินัยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตก่อน เพื่อคอยกำกับพฤติกรรมของตนเอง
ทุกขณะ ด้วยเหตุที่ “วินัย” คือระเบียบแบบแผนสำหรับฝึกฝนควบคุมความประพฤติบุคคลให้มีชีวิตที่ดีงาม และเป็น
เครื่องควบคุมหมู่ชนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อย เด็กและเยาวชนจึงจำเป็นต้องได้รับการ
ปลูกฝังอบรมให้มีวินัยนับแต่วัยเยาว์ เมื่อเติบโตใหญ่จักได้เป็นพลเมืองที่ไม่ก่อปัญหาสังคม อย่าเป็นคนไร้วินัยดังที่
อดีตเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ใหญ่อยู่ในทุกวันนี้จำนวนไม่น้อยกำลังเป็นอยู่ เด็กและเยาวชนรวมถึงผู้ใหญ่
ที่ฝึกตนให้เรียบร้อยในระเบียบวินัย ย่อมได้รับมงคลอยู่ตลอดเวลา สมดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงสั่งสอนไว้ว่า **วินโย จ สุกฺโขติ** ความมีวินัยที่ศึกษาคือแล้ว เป็นมงคลอันสูงสุด

ขออนุโมทนาความดีที่เด็กและเยาวชนได้บำเพ็ญ รวมทั้งกุศลของผู้ทำประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน
ขอพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระอัฐมรามาธิบดินทร
พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ผู้ทรงราชย์นับแต่ทรงพระเยาว์ทั้งสองพระองค์ โปรดอภิบาลรักษาให้ท่านมี
สรรพกำลังพร้อมในการบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติสืบไป เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

พระคติธรรม

ประธานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๒

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสอนวิธีที่ทำให้บุคคลได้ชื่อว่าเป็นคนฉลาด สามารถแก้ไขปัญหาและก้าวข้ามพ้นอุปสรรคทั้งหลายได้ด้วย “ปัญญา” บุคคลใดมีปัญญาอย่างถูกต้องแล้ว ย่อมเอาชนะความทุกข์ได้ทุกกรณี แต่ความเป็นผู้มีปัญญาจะเกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอยไร้เหตุผลไม่ได้ จะเกิดขึ้นจากการเรียกร้องขอจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออ้อนวอนขอจากบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ได้ ปัญญาจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยเหตุที่ได้อบรมบ่มเพาะให้เจริญขึ้นในตนเอง คุณสมบัติแรกที่จะต้อง มี เสมือนตั้งการก้าวข้ามธรณีประตูเข้าไปสู่กระบวนการอบรมให้ความรอบรู้บังเกิดมีในตน ต้องเริ่มที่การมี “ศรัทธา” แปลว่า ความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ หมายถึง ความเชื่อในสิ่งที่ดีงามที่มีเหตุและผล ไม่ใช่เชื่ออย่างงมงายโดยปราศจากการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เป็นเบื้องต้นก่อน

เด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญที่จะพาบ้านเมืองไทยให้รุ่งเรืองสืบไป จึงขอให้ผู้ใหญ่เร่งปลูกฝังและสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้หนักแน่นในคุณธรรมข้อศรัทธา โดยเฉพาะศรัทธาในเหตุผลที่ถูกต้อง ตรงทิศทางอันสร้างสรรค์ และขอให้เด็ก ๆ จงถือหลักเกณฑ์ตัดสินว่าสิ่งใดควรเชื่อ หรือสิ่งใดไม่ควรเชื่อไว้ ๓ ประการ กล่าวคือ ๑. ให้พิจารณาด้วยสติปัญญาให้เห็นแจ้งประจักษ์ด้วยตนเองก่อน ๒. ให้อาศัยความเห็นของปราชญ์ผู้รู้ รวมทั้งบิดามารดา ครูอาจารย์เข้าประกอบด้วย และประการสำคัญที่สุดคือ ๓. ให้คำนึงถึงผลของการปฏิบัติว่าจะเกิดคุณหรือโทษ ถ้าเกิดผลไม่ดีก็ควรละเสีย ถ้าเกิดผลดีก็ควรปฏิบัติต่อไป

ขอให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีกำลังใจที่จะอบรมพัฒนาตนเอง ด้วยศรัทธาในคุณความดีนับแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอจงรักษาคุณลักษณะความเป็นผู้มีเหตุผลที่ถูกต้อง เพื่ออนาคตของตนเอง และสังคมไทยของเราทุกคน.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

พระคติธรรม
ประทานเนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ
๒๐ กันยายน ๒๕๖๒

พาล แปลว่า อับปัญญา ไม่รู้เท่าทันความเป็นจริง คนพาล คือคนเขลา ไม่รู้เท่าทันโทษแห่งการประพฤตินุจริตทางกาย วาจา ใจ การไม่คบคนพาลจึงเป็นเหตุนำมาซึ่งความเจริญ ทำให้พ้นจากโอกาสที่จะหลงเข้าสู่ความผิด นำมาซึ่งความสรรเสริญของคนทั่วไป ประสบแต่ความก้าวหน้าในชีวิต และยังเป็นการตัดกำลังไม่ให้มีจำนวนคนพาลเพิ่มระบาคไปในสังคม ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนล้วนอยู่ในวัยที่อ่อนไหวง่ายต่อกระแสสมัยนิยมในรูปแบบต่างๆ หากไม่รู้จักพิจารณาใคร่ครวญให้รอบคอบด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง ก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อถือคล้อยตามบุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ หรือเพื่อนฝูงซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนด้วยกันเสียแล้ว ก็อาจหลงดำเนินชีวิตไปบนหนทางที่ผิด ก่อความเสียหายทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ เพราะฉะนั้น ขอให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีน้ำใจกล้าหาญเด็ดเดี่ยวที่จะตีตนออกห่างจากคนพาล รู้จักหักใจไม่โอนอ่อนไปตามคำแนะนำหรือการยุยงส่งเสริมของคนเหล่านั้น เพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้รับมรดกชีวิตอยู่ตลอดเวลา สมดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสั่งสอนไว้ว่า การไม่คบคนพาล เป็นมงคลอันสูงสุด

ขออนุโมทนาความดีที่เด็กและเยาวชนได้บำเพ็ญ รวมทั้งกุศลของผู้ทำประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ขอพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระอัฐมรามาธิบดินทร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ผู้ทรงราชย์นับแต่ทรงพระเยาว์ทั้งสองพระองค์ โปรดอภิบาลรักษาให้ท่านมีสรรพกำลังพร้อมในการบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติสืบไป เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๕ กันยายน ๒๕๖๒

คติธรรม

ประธานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๓

ความรู้ที่เกิดจากบุคคลผู้มีกายทุจริต วาจทุจริต และมโนทุจริต ย่อมไม่เรียกว่าปัญญา เพราะปัญญาคือความรู้รอบรู้และความเข้าใจในเหตุผล ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ บุคคลซึ่งปรารถนาจะเป็นผู้มีปัญญาสอดส่องทั่วถึง เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาลดจนพัฒนาตนให้ประสบความสำเร็จและความสุขและความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีสุจริตธรรมเป็นที่ตั้งเสียก่อน คุณธรรมพื้นฐานก่อนจะก้าวไปสู่ความเป็นผู้มีปัญญา จึงได้แก่การรักษา “ศีล” ไว้ให้มั่นคง ด้วยเหตุที่ศีลคือข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในทางพระพุทธศาสนา สำหรับควบคุมความประพฤติทางกายและทางวาจาให้เป็นปกติ เป็นกติกาคือข้อห้ามที่ใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาชีวิต เป็นหนทางนำมาซึ่งความสงบสุข และไม่ความเบียดเบียนกัน

เด็กและเยาวชนล้วนเป็นอนาคตของบ้านเมืองไทย จึงขอให้ทุกคนเป็นผู้หนักแน่นในศีล โดยเฉพาะศีล ๕ เป็นเบื้องต้น กล่าวคือ เว้นการเบียดเบียนชีวิต, เว้นจากการเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้, เว้นจากการประพฤติล่วงละเมิดคุ้มครองของผู้อื่น, เว้นจากการกล่าวเท็จ เว้นจากการเสพสุราเมรัยและสิ่งเสพติดให้โทษทั้งปวง หากเด็กๆ สามารถรักษาศีล ๕ ไว้ได้อย่างไม่บกพร่อง ย่อมเป็นเครื่องประกันได้ว่าชีวิตนี้จะไม่มีความตกต่ำ จะเติบโตใหญ่ไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรืองสถาพรได้อย่างแน่แท้

ขอให้เด็กและเยาวชนมีกำลังใจที่จะอบรมพัฒนาตนเองให้ถึงพร้อมด้วยศีล เป็นเครื่องกำกับกายและวาจาโดยสมบูรณ์นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอจงรักษาคุณลักษณะของความเป็นผู้ศีลธรรม เพื่ออนาคตของตนเอง และประเทศชาติของเราทุกคน.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๕ กันยายน ๒๕๖๒

พระคติธรรม
ประทานเนื่องในวันเยาวชนแห่งชาติ
๒๐ กันยายน ๒๕๖๓

บุคคลไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน หรือผู้ใหญ่ ต่างต้องการชัยชนะ และต้องการให้ผู้ที่ไม่ได้คิด พุด หรือทำตาม
อย่างใจตน พ่ายแพ้ไปด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การเอาชนะนั้น บุคคลพึงหันกลับมาทบทวนตั้งคำถามแก่ตนเอง
ว่าถ้าได้ชัยชนะแล้ว จะมีโอกาสกลับแพ้หรือไม่ และชัยชนะที่อาจได้ เป็นชัยชนะที่ถาวรหรือไม่ แล้วจงระลึกถึงพระ
บรมพุทโธวาทที่ว่า “ความชนะใดที่ชนะแล้วกลับแพ้ได้ ความชนะนั้นไม่ดี.” และ “ความชนะใดที่ชนะแล้วไม่กลับ
แพ้ ความชนะนั้นดี.”

ชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ที่สุดและไม่มีวันกลับแพ้ได้ จึงได้แก่การชนะใจตนเองที่จะไม่คิดร้าย พุดร้าย และทำร้าย หาก
พิจารณาพฤติกรรมทั่วไปในหมู่มนุษย์ย่อมพบว่า การได้ชัยชนะบางทีก็มีใช้ความสุข หากเราไม่รู้จักเอาชนะใจของ
ตนเองให้ได้ก่อน คนที่เอาชนะใจตนได้ ย่อมได้รับความสุขอันแท้จริง ตัวอย่างชัยชนะที่ไม่มีวันกลับพ่ายแพ้เพราะเกิด
จากการชนะใจตนเอง เช่น ชนะความตระหนี่ด้วยการให้ ชนะใจคนด้วยความสุภาพอ่อนน้อม ชนะอุปสรรคด้วยความ
เพียร ชนะความดึ้นรนแสวงหาด้วยความพอเพียง ชนะคนความโกรธด้วยความไม่โกรธ เป็นต้น

ขออนุโมทนาความดีของเด็กและเยาวชน รวมทั้งของผู้ทำประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ขอพระบารมีแห่ง
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระอัฐมรามาธิบดินทร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณ
อันประเสริฐ ผู้ทรงราชย์นับแต่ทรงพระเยาว์ทั้งสองพระองค์ โปรดอภิบาลรักษาให้ท่านประสบชัยชนะในการประกอบ
กรณียกิจ และในการพัฒนาตนให้เพียบพร้อมด้วยสุจริตธรรม เป็นกำลังของประเทศชาติสืบไป เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๓

คติธรรม

ประธานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๔

เด็กและเยาวชนคืออนาคตของสังคมไทย ซึ่งจะเติบโตมาแทนที่ผู้ใหญ่ผู้กำลังร่วงโรยสู่วัยชราในไม่ช้า พลังของเด็ก ๆ จึงมีอำนาจสูงส่งซึ่งสามารถกำหนดทิศทางของบ้านเมืองไปสู่วิถีใด ๆ ด้วยหัวใจหวัง เด็ก ๆ จึงพึงพิจารณาถึงเรื่องแรงกำลัง ทั้งทางกาย ทางใจ และทางความรู้ความสามารถที่ตนมี ว่าครบถ้วนสมบูรณ์พร้อมแล้วหรือไม่เพียงใด ในอันที่จะรับภาระของสังคมซึ่งยังเต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรค ในขณะเดียวกันก็พึงระลึกถึงเอกลักษณ์ของชาติไทยที่บรรพชนสั่งสมไว้ให้เป็นรากฐานต้นทุน สำหรับความรุ่งเรืองในอนาคตของทุกคนอยู่อย่างพร้อมพร้อม

การจะพิจารณาตน พิจารณาผู้อื่น และพิจารณาสภาพสังคม ให้เป็นไปได้อย่างถูกต้องรอบคอบนั้น “**ความระลึกได้**” และ “**ความรู้ตัว**” หรือ “**สติสัมปชัญญะ**” ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงยกย่องไว้ว่าเป็น “**ธรรมอันมีอุปการะมาก**” จึงเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน รวมถึงตลอดถึงผู้ใหญ่ผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอนดูแลความรู้ตัวอยู่เสมออย่างสม่ำเสมอทำให้มีระเบียบวินัย สามารถเล่าเรียนและทำการงานต่าง ๆ ได้ถูกต้องรวดเร็ว สามารถดำรงตนเป็นเด็กที่ดีของผู้ใหญ่ และเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของเด็กได้อยู่ทุกขณะ ถ้าเด็ก ๆ เปิดใจรับฟังและพิจารณาการกระทำของผู้ใหญ่ พร้อมกับการที่ผู้ใหญ่เปิดใจรับฟังและพิจารณาการกระทำของเด็ก ๆ ด้วยสติสัมปชัญญะ ไม่ยกเอาความหลงตัว ความถือตน ความโกรธแค้น หรือความหุนหันพลันแล่น ให้มาเป็นใหญ่กว่าความระลึกได้และความรู้ตัวแล้ว ในที่สุดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างวัย ซึ่งจัดเป็นธรรมดาโลกมาทุกยุคทุกสมัยย่อมลดน้อยลง ภาพที่คนต่างวัยต่างเต็มอกเต็มใจเข้าประสานความร่วมมือ สร้างอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน ด้วยความเมตตาและสามัคคี ก็จะเกิดขึ้นได้ตั้งใจปรารถนา

ขอให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูประคับประคองเด็กและเยาวชน มีกำลังใจที่จะอบรมพัฒนาตนเองให้ถึงพร้อมด้วยสติสัมปชัญญะ ขอจงเร่งเพิ่มพูนคุณลักษณะความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำพาความเจริญก้าวหน้ามาสู่ตน ชุมชน และประเทศชาติอันเป็นที่รักยิ่งของเราทุกคน.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๓

พระคติธรรมสำหรับวันสำคัญของชาติ

สศว. เทพสตรี

พระคติธรรม
ประทานเนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่
พุทธศักราช ๒๕๖๑

บัดนี้ บรรลุถึงโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๑ ผู้คนทั้งหลายทั่วโลกต่างนิยมยินดีที่จะเฉลิมฉลองรื่นเริงกัน ด้วยความเบิกบานใจว่า ได้มีชีวิตล่วงพ้นมาอีกหนึ่งปี และด้วยความหวังว่าปีใหม่นี้ จะต้องเป็นปีที่มีความสุขสวัสดิ์ยิ่งกว่าปีก่อน ดังที่กล่าวคำอำนวยการว่า “สวัสดิ์ปีใหม่” กันอยู่ทั่วไป

ความสุขสวัสดิ์ที่ทุกคนต้องการ จะเกิดจากความหวังใจหรือจากการวิงวอนร้องขอจากผู้หนึ่งผู้ใด ย่อมเป็นไปไม่ได้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสั่งสอนพุทธบริษัทไว้ว่า “บุคคลหวนพิชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ผู้ทำกรรมดีย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้ผลชั่ว” เพราะฉะนั้น เมื่อถึงวันขึ้นปีใหม่ จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ทบทวนเรื่องราวในชีวิตของตนๆ ที่ผ่านพ้นไปกับปีเก่าที่เราได้กระทำความดีและความชั่วอย่างไรบ้าง ถ้าตรวจพบว่าตนได้ทำความชั่วไว้ในปีที่แล้ว ก็จงเร่งอบรมสั่งสอนตนเองให้ได้ตั้งแต่บัดนี้ ว่าเราจะต้องหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากความคิดจะทำชั่วอย่าให้เกิดการกระทำทางกาย และวาจาที่เป็นความชั่วซ้ำซ้ำอีกในปีนี้ และถ้าตรวจพบว่าตนได้ทำความดีอย่างไรไว้ ก็จงตั้งใจมั่นในอันที่จะเพิ่มพูนความดีนั้นๆ ให้จงงามไพบูลย์ยิ่งขึ้น ขอให้มีความดีอย่าประมาทหมั่นมา หลงตนไปว่าตนเป็นคนดีพอแล้ว อันจะเป็นเหตุให้ความชั่วเข้ามาเกาะกุมชีวิต แทนที่ความดีที่มีอยู่เดิมไปอย่างน่าเสียดาย

บุคคลผู้ปรารถนาความสุขสวัสดิ์ในปีใหม่นี้จึงพึงมีสติระลึกรู้ ทบทวนความคิดและการกระทำของตนเสมอว่า “คืนวันล่วงไป เราทำอะไรอยู่” เราได้เปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีขึ้นหรือยัง เรามีความเพียรกระทำกิจอันยังประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวมให้ถึงพร้อมแล้วหรือยัง ผู้ใดที่รู้จักไตร่ตรองทบทวนความคิดและการกระทำของตนเองอยู่เสมอ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ความสุขสวัสดิ์ในชีวิตย่อมบังเกิดขึ้นได้ โดยไม่จำเป็นต้องอ้อนวอนขอพรดลบันดาลจากผู้หนึ่งผู้ใดเลย

ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และคุณงามความดีที่ทุกท่านได้ร่วมกันบำเพ็ญ จงเป็นปัจจัยเกื้อกูลความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ และความผาสุกสวัสดิ์ของอาณาประชาราษฎร์ ยังความปราโมทย์เบิกบานให้บังเกิดในพระกมลของสมเด็จพระบวรมหิศร พระราชาสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ เพื่อจักได้เสด็จสถิตดำรงเป็นมิ่งขวัญหลักชัยอยู่ยั่งยืนนาน ทรงแผ่พระบารมีธรรมปกป้องคุ้มครองพสกนิกรชาวไทยให้ประสบความสุขสวัสดิ์เกษมสันต์ ตลอดพุทธศักราช ๒๕๖๑ นี้ โดยทั่วกัน เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

พระคติธรรม
ประทานเนื่องในโอกาสชิตสมัยขึ้นปีใหม่
พุทธศักราช ๒๕๖๒

บัดนี้ บรรลุถึงโอกาสชิตสมัยขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๒ แล้ว ผู้คนทั้งหลายต่างกล่าวคำอำนวยพรให้แก่กันและกันโดยทั่วไป จิตใจอันประกอบด้วยเมตตาธรรมเช่นนี้ นับเป็นบุญเป็นกุศล สามารถยังความเจริญสุขให้บังเกิดขึ้นได้ในสังคม ด้วยเหตุที่ “เมตตาธรรม” เป็นธรรมอันล้ำค่าจนโลกไวให้สันติสุขร่มเย็น เป็นสภาวะที่ทุกชีวิตล้วนปรารถนา เมื่อทบทวนชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนในรอบปีที่ผ่านมา ย่อมพบว่าต่างคนต่างต้องประสบกับทั้งความสุข และความทุกข์ สลับสับเปลี่ยนไปมาด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีใครที่จะสุขกายสบายใจไปได้ตลอดเวลา เพราะความทุกข์นั้นเป็นของธรรมดาประจำโลกมนุษย์จึงแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ ด้วยกระบวนการอันเนื่องมาจากวิถีคิดต่างๆ กันไป

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงพระมหากรุณาต่อสรรพสัตว์ จึงประทานหลักการสำคัญไว้ให้แก่ชาวโลกว่า ถ้าปรารถนาจะถึงความพ้นทุกข์ ต้องรู้จักทุกข์ และรู้ต้นเหตุแห่งทุกข์นั้นๆ ให้ได้กระจ่างเสียก่อน ตามหลักการที่เรียกว่า อริยสัจ ๔ เมื่อรู้ทุกข์ และเหตุแห่งทุกข์แล้ว จึงจะสามารถกำหนดวิธีทางดับทุกข์ พร้อมกับประพฤติปฏิบัติตามวิธีนั้นๆ ไป จนบรรลุถึงความดับทุกข์ได้ด้วยตนเอง ผู้คนเป็นอันมากเมื่อประสบความขัดข้องใจ ก็จะออกอาการขุ่นเคือง หยาดกาย โกรธขี้ใจ ไปจนถึงขั้นทำร้ายเบียดเบียนกัน ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมดังที่ได้ยินข่าวกันอยู่เนืองๆ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นไม่รู้จักทุกข์ และไม่รู้จักสาเหตุแห่งทุกข์ ว่าล้วนเกิดจาก “ความเห็นแก่ตัว” จึงตั้งทิฐิมานะไว้ว่า ตนยิ่งใหญ่และถูกต้องเสมอ บุคคลผู้มีความเห็นดังกล่าว ย่อมไม่อาจอดทนอดกลั้นต่อความประพฤติ หรือความคิดเห็นของใครๆ ที่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของตน ท่านผู้ปรารถนาความสุขในปีใหม่นี้ จึงพึงระลึกอยู่เสมอว่า ต้นเหตุของความทุกข์ที่บังเกิดขึ้นในชีวิต ล้วนเกิดจากการตั้งทิฐิไว้บนหนทางที่ผิด ถ้าเริ่มต้นแก้ไขปัญหาด้วยการทำความเห็นให้ถูกต้อง โดยยึดมั่น “ขันติธรรม” คือความอดทนอดกลั้นเป็นพื้นฐาน เป็นเครื่องยับยั้ง ไม่ให้พูด และไม่ทำอะไรใดๆ อย่างหุนหันพลันแล่น ท่านย่อมสามารถผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคไปได้เสมอ ขันติจึงเป็นตบะ ซึ่งช่วยบรรเทากิเลสให้เบาบางลง เป็นการเปิดโอกาสให้คุณธรรมอื่นๆ เช่น ความจริงใจ ความเมตตา ความเสียสละ และความสามัคคี สามารถงอกงามขึ้น เป็นดังพร ที่ทุกคนพึงหยาบย่นแบ่งปันให้กัน ในที่ทุกสถาน และในกาลทุกเมื่อ

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และคุณงามความดีที่ทุกท่านได้ร่วมกันสร้างสรรค์ จงบันดาลความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติ และประชาชน ยังความปรารถนาอันเปี่ยมล้นพระกมล ให้บังเกิดใน สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ เพื่อจักได้เสด็จสถิตธำรง ทรงเป็นมิ่งขวัญหลักชัยอยู่ยั่งยืนนาน ทรงปกป้องปกนิกร ให้ภิญโญสุขด้วยความสุขเกษมศานต์ ตลอดพุทธศักราช ๒๕๖๒ โดยทั่วกัน เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

พระดำรัส
ประธานเนื่องในวันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ
๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

อภิสิทธิ์ชัยสมัยคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่ง ทางราชการได้กำหนดให้เป็นวันชาติ และเป็นวันพ่อแห่งชาติอีกด้วย จึงควรที่เราทั้งหลาย ผู้มีโอกาสได้ฟังพระบรมมีปกเกล้าปกกระหม่อม ให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขตลอดมาจกน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และบำเพ็ญคุณงามความดีอุทิศถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐแม่เสด็จสวรรคตล่วงลับไปแล้ว หากแต่ยังทรงดำรงอยู่ด้วยพระองค์ เป็นดวงประทีปทางปัญญาของประชาชาติไทย เป็นดั่งพ่อแห่งชาติไทย ทรงสถิตสถาพรอยู่ในความสำนึกของคนไทยอย่างแนบแน่นตลอดมาตราบเท่าทุกวันนี้

เมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว ในการพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำรัส ในการเสด็จออกมหาสมาคม ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม ความตอนหนึ่งว่า “คุณธรรมข้อหนึ่ง ที่อุปถัมภ์และผูกพันคนไทยให้รวมกันเป็นเอกภาพ สามารถธำรงชาติบ้านเมืองให้มั่นคง เป็นอิสระยั่งยืนมาช้านาน คุณธรรมข้อนั้นก็คือไมตรี ความมีเมตตาหวังดีในกันและกัน คนที่มีไมตรีต่อกัน จะคิดอะไร ก็คิดแต่ในทางสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน จะพูดอะไร ก็ใช้เหตุผลเจรจา กัน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จะทำอะไรก็ช่วยเหลือกัน ด้วยความมุ่งมั่นจริงจังต่อกัน”

วันนี้ เป็นวาระครบรอบ ๒ ทศวรรษ แห่งพระราชดำรัสนี้ แต่เมื่อพิจารณาไปในสังคมไทยทุกวันนี้ ทุกคนย่อมรับรู้อยู่แก่ใจได้ว่า เราทั้งหลายได้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสแล้วหรือไม่ เพียงใด

เนื่องในวันชาติไทย อาตมาภาพขอเชิญชวนคนไทย เจริญเมตตาจิตต่อกันด้วยความจริงใจ สนองพระบรมราชปณิธาน ในรัชกาลที่ ๙ และในสมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ผู้ทรงตั้งพระราชสัตยาธิษฐาน ในอันที่จะทรงสืบสาน รักษา และต่อยอด พระบรมราชปณิธานของสมเด็จพระบรมราชบุพการีสืบมา ขอเราทั้งหลายจงคิดแต่ในทางสร้างสรรค์ ที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน เจริญกันด้วยเหตุผล และความซื่อสัตย์สุจริต พร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “โลโกปตถมภิกขา เมตตา” เมตตาธรรมค้ำจุนโลก อันเป็นสัจจวาจาตั้งนี้เถิด

ขออานุภาพแห่งคุณความดีที่สาธุชนทั้งหลายได้ร่วมกันบำเพ็ญ จงสำเร็จเป็นทิพย์สุขแต่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และเป็นเครื่องพิทักษ์รักษาคุ้มครองประชาชาติไทยให้ประสบความสำเร็จ สุขสวัสดิ์ มีกำลังพร้อม ในอันที่จะทำนุบำรุงราชอาณาจักรไทย ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นสืบไป เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

คติธรรม
พระทานเนื่องในโอกาสชิตสมัยขึ้นปีใหม่
พุทธศักราช ๒๕๖๓

บัดนี้ บรรลุถึงโอกาสชิตสมัยขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๓ เมื่อถึงวาระเถลิงศก ผู้คนทั้งหลายต่างปรารถนาจะได้รับพรอันประเสริฐกันทุกคน ด้วยมุ่งหวังให้มีความสุขความเจริญบังเกิดแก่ชีวิตของตน และบุคคลอันเป็นที่รัก ในทางพระพุทธศาสนา สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระอนุศาสน์สั่งสอนย้ำเตือนให้พุทธบริษัทมีศรัทธามั่นคงในหลักกรรมและวิบาก คือการกระทำและผลจากการกระทำของตนเอง

“กรรม” นั้นย่อมได้แก่เจตนาหรือความตั้งใจที่เป็นกุศลหรือเป็นอกุศล เป็นเหตุให้กระทำกุศลกรรมหรืออกุศลกรรมทางกาย ทางวาจา และทางใจ อันที่จริงแล้ว “กฎแห่งกรรม” ก็คือ กฎแห่งธรรมชาติประเพณีหนึ่งนั่นเอง เพราะการที่กระทำสิ่งหนึ่งลงไป ย่อมเป็นปัจจัยให้สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นตามมาเสมอ บุคคลจึงจำเป็นต้องระมัดระวังเหตุในทุก ๆ การกระทำ ด้วยความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม เพื่อที่จะได้รับผลดีคือ ความไม่ทุกข์ หากท่านรักสุขเกลียดทุกข์ ก็จงอย่าประพฤติดุจจริต ไม่ว่าด้วยกาย ด้วยวาจา หรือด้วยใจ ซึ่งล้วนเป็นเหตุแห่งความทุกข์ ทุกคนย่อมมีทางเลือกของตนเอง ที่จะสามารถตัดผลกรรมหรือแก้ผลกรรมอันเลวร้ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ทั้งนี้ มีใช้ด้วยการประกอบพิธีกรรม หรือด้วยการอ่อนน้อมร้องขอให้ผู้ใดผู้หนึ่งมาดลบันดาล หากแต่ด้วยการมีสติรู้ตัว งดเว้นจากการกระทำ การพูด และการคิดชั่ว นับเสียแต่บัดนี้ แล้วมีสัมปชัญญะรู้คิด ในอันที่จะทำสิ่งที่ดีงามให้ทวียิ่งขึ้นอยู่ทุกขณะจิต ในที่สุดก็ย่อมจะเป็นเหตุเป็นปัจจัย นำพาให้ได้รับผลอันพึงปรารถนาในเบื้องหน้า ในขณะเดียวกัน หากท่านกำลังเผชิญกับความทุกข์ ก็จงอย่าท้อแท้ อย่าหมกมุ่นอยู่กับความรู้สึกล้อเหยียดรอมรรม และอย่าตีโพยตีพายโทษผู้หนึ่งผู้ใด แต่จงเร่งใช้โอกาสที่ประสบความทุกข์อยู่นั้น เป็นเครื่องจุกใจให้คิดได้ ให้ตระหนักเห็นถึงสภาวะลักษณะตามธรรมดาของโลก ให้เข้าใจในความจริงว่าไม่มีชีวิตใดเลยที่ไม่ต้องเผชิญกับความทุกข์ แล้วปฏิญาณในใจ ณ ขณะปัจจุบันนั้นว่า จะไม่เผลอทำชั่ว ซึ่งย่อมส่งผลเป็นความทุกข์ในอนาคตอีก พร้อมกับเร่งขวนขวายศึกษาอบรมตน ให้งอกงามด้วยคุณธรรมยิ่งขึ้นไป

ผู้ปรารถนาความสุขในปีใหม่ จึงพึงระลึกอยู่เสมอว่า ต้นเหตุของความทุกข์ คือการประกอบกรรมชั่ว ต้นเหตุของความสุข คือการประกอบกรรมดี การที่คิดว่าทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว จัดเป็นความคิดอย่างมิจฉาทิฐิ ด้วยเหตุที่ยังไม่มีปัญญาสอดส่องรู้ถึงกฎแห่งกรรม อันเป็นกฎแห่งธรรมชาติ ท่านทั้งหลายควรเริ่มต้นแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเอง ด้วยการทำความเห็นให้ถูกต้อง แล้วไม่ประมาทในการศึกษาอบรมเพิ่มพูนคุณธรรม เพื่อความเจริญก้าวหน้าสืบไปเถิด

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และคุณงามความดีที่ทุกท่านได้ร่วมกันสร้างสรรค์ จงบันดาลความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติ และประชาชน ยิ่งความปราโมทย์เบิกบานพระกมล ให้บังเกิดใน สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ เพื่อจักได้เสด็จสถิตธำรง ทรงเป็นมิ่งขวัญหลักชัยอยู่ยั่งยืนนาน ทรงปกป้องพสกนิกร ให้ภิญโญสโมสรด้วยความสุขเกษมศานต์ ตลอดพุทธศักราช ๒๕๖๓ โดยทั่วกัน เทอญ.

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑ มกราคม ๒๕๖๓

พระดำรัส
ประทานถวายเนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

อภิรักษ์จิตสมัยคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เวียนมาบรรจบอีกคำรบหนึ่ง ทางราชการได้กำหนดให้เป็นวันชาติ และเป็นวันพ่อแห่งชาติอีกด้วย จึงควรที่เรทั้งหลายผู้อาศัยพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมเป็นที่พึ่ง จักพึงน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และบำเพ็ญคุณงามความดี อุทิศถวายเป็นพระราชกุศล แต่พระองค์ผู้ทรงเปรียบประดุจบิดาแห่งอาณาประชาราษฎร์

ราชธรรม ๑๐ ประการ ที่เรียกกันว่า “ทศพิธราชธรรม” อันเป็นธรรมสำหรับพระราชาหรือผู้เป็นใหญ่นั้น แท้จริงแล้ว ย่อมเป็นธรรมซึ่งสาธารณะสำหรับบุคคลทั่วไป คนไทยทุกคนควรจะได้ศึกษาใคร่ครวญโดยตลอด แล้วน้อมนำมาเป็นแบบอย่างทางประพฤติสำหรับตน เพื่อยังผลให้สามารถเข้าใจกระจ่าง จนซาบซึ้งแน่นแฟ้น ไม่มีวันจะคลอนแคลนศรัทธา ที่มีต่อพระราชจริยาสัมมาปฏิบัติของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงตั้งพระราชหฤทัยมั่น ในอันที่จะทรงสร้างสรรค์ความผาสุกร่มเย็นให้แก่พสกนิกร ภายใต้พระบรมโพธิสมภารอันร่มเย็น ตลอด ๗๐ ปีแห่งการดำรงสิริราชสมบัติ

ธรรมประการแรกในทศพิธราชธรรมซึ่งพึงหยิบยกมาพิจารณาให้ถี่ถ้วนนั้นได้แก่ “ทาน” แปลว่า “การให้” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้น ทรงมั่นคงในการบำเพ็ญทานสำคัญยิ่งยวดประการหนึ่ง กล่าวคือ “อภัยทาน” หมายถึง การสละอารมณ์โกรธ ไม่จองเวร ตัดความพยาบาทให้ขาดออกจากใจ เป็นการเจริญเมตตาพรหมวิหารไว้เสมอ พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระราชอภัยทาน ก็ด้วยเหตุที่มีพระขันติคุณ และพระมหากรุณาธิคุณล้นเหลือ เมื่อมีผู้กระทำหรือคิดบั่นทอนกำลังพระราชหฤทัย ในการสร้างสรรค์พระราชกรณียกิจด้วยน้ำพระราชหฤทัยบริสุทธิ์ ก็มีทรงหยุด มิทรงท้อถอย มิทรงระงับยับยั้ง ที่จะทรงยังประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม เหตุฉะนั้นจึงทรงดำรงพระองค์อยู่อย่างสง่างามในการสั่งสมพระบารมีธรรม

เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จึงควรเจริญรอยตามพระราชจริยาในรัชกาลที่ ๙ ด้วยการบำเพ็ญอภัยทานแก่กันและกันอย่างไม่มีประมาณ ขอเราทั้งหลายจงคิดแต่ในทางสร้างสรรค์ ที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน เจริญกันด้วยเหตุผล อดทนอดกลั้นแม้มีความคิดเห็นแตกต่าง สรรค์สร้างคุณสมบัติของความเป็นผู้มีเมตตาอันเป็นประตูไปสู่ความเข้าใจกัน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้วยปณิธานมุ่งมั่นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งจะอำนวยผลเป็นความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองไทย สมพระบรมราชปณิธานในรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ

ขออนุภาพแห่งคุณความดีที่สาธุชนทั้งหลายได้ร่วมกันบำเพ็ญ จงสำเร็จเป็นทิพยสุขแด่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และเป็นเครื่องพิทักษ์รักษาคุ้มครองประชาชาติไทยให้ประสบความเกษมสุข สวัสดิ์ มีกำลังพร้อมในอันที่จะทำนุบำรุงราชอาณาจักรไทยให้วัฒนาสถาพรสืบไป ตลอดกาลนาน เทอญ.

คติธรรม
เนื่องในโอกาสขึ้นปีใหม่
พุทธศักราช ๒๕๖๔

บัดนี้ บรรลุถึงโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๔ แล้ว ในเทศกาลเช่นนี้ของทุกปี ผู้คนต่างตั้งความหวังว่าชีวิตในปีใหม่ จะดีกว่าปีเก่า ครั้นทบทวนวันเวลาในรอบปีที่ล่วงผ่าน เราทั้งหลายย่อมเห็นประจักษ์ว่า สถานการณ์ต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความทุกข์ยาก ได้ถาโถมหลังไหลเข้ามาเป็นประวัติการณ์ และยังคงดำเนินอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ในวาระเถลิงศก จึงควรที่ทุกคนจะยกจิตใจให้สูงขึ้นด้วยเมตตาธรรม นำกระแสความร่มเย็นแผ่ออกไปสู่สมาชิกในครอบครัว มิตรสหาย เพื่อนร่วมชาติ และร่วมโลกนี้อย่างไม่มีประมาณ เร่งประสานน้ำใจกันอย่างจริงจัง คอยส่งความสุขให้กันและกันด้วยความเห็นอกเห็นใจ เพื่อให้ทุกคนเกิดขวัญดี มีกำลังใจและจิตใจแจ่มใส ที่จะสามารถฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคให้ล่วงผ่านไปได้อย่างสวัสดิ

ปัญหาและอุปสรรคใหญ่ ๆ โดยเฉพาะในยามที่ชาติบ้านเมืองกำลังเผชิญภาวะวิกฤต ไม่ว่าจะทางความคิด ความเห็น ความเป็นอยู่ หรือโรคร้ายไข้เจ็บ ถ้าแต่ละคนแต่ละฝ่ายในชาติบ้านเมืองนั้น หนักแน่นมั่นคงใน “สามัคคีธรรม” ต่างหวังดีหวังเจริญต่อส่วนรวมอย่างจริงจัง ก็ย่อมทำให้วิกฤตการณ์นานา สามารถคลี่คลายลงได้โดยเร็ว ทั้งนี้ มีข้อพิจารณาอยู่ว่าความสำเร็จประโยชน์แห่งสามัคคีธรรม ย่อมจะบังเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง เมื่อบุคคลแต่ละฝ่ายต่างเจริญ “เมตตาทายกรรม เมตตาวิกรรม และเมตตาโมกกรรม” ต่อเพื่อนร่วมสังคมซึ่งอาจคิดเห็นแตกต่าง เริ่มตั้งแต่ผู้คนแวดล้อมใกล้ตัวในครอบครัว ในชุมชน ตลอดถึงในประเทศชาติ ขยายวงเรื่อยไปสู่เพื่อนมนุษย์ทุกผู้ทุกนามในโลกนี้

ผู้ปรารถนาความสุขในปีใหม่ จึงพึงสังวรไว้เสมอว่า การแก้ไขปัญหของสังคมส่วนรวม ควรเริ่มต้นด้วยการปลุกฝังเมล็ดพันธุ์แห่งความเมตตากรุณาต่อผู้คนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ ให้หยั่งรากลึกกลงไปในจิตใจตนเอง ช่มใจให้ฉ่ำเย็นประดุจสายน้ำ อดทนอดกลั้นหนักแน่นประดุจแผ่นดิน เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถสำหรับระงับยับยั้งความรู้สึก ขุ่นข้องหมองมัว กระทั่งสามารถพลิกฟื้นสถานการณ์แห่งความร้อนรุ่มให้ผ่านพ้นไป ด้วยทำที่อันเป็นกัลยาณมิตร รู้จักประสานประโยชน์ อนุเคราะห์สงเคราะห์ สงบและสง่างาม แล้วในที่สุด เมล็ดพันธุ์แห่งความเมตตากรุณานั้น จะค่อย ๆ เติบโตผลิดอกออกผลเป็นความกลมเกลียวสมานฉันท์ แผ่กิ่งก้านสาขาแห่งสันติสุข ปกคลุมถิ่นฐานบ้านเมืองนั้นให้เป็นรมณีสถานได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และคุณความดีที่ทุกท่านได้ร่วมกันสร้างสรรค์ จงดลบันดาลความร่มเย็นแก่ประเทศไทย ยังความชุ่มชื้นเบิกบานพระราชหฤทัยแด่ สมเด็จพระบวรมหิศร พระราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ เพื่อจักได้เสด็จสถิตธำรง ทรงเป็นมิ่งขวัญหลักชัย อยู่ยั่งยืนนาน กับทั้งดลบันดาลพสกนิกรจงภิญโญสโมสรด้วยความสุขเกษมศานต์ ตลอดพุทธศักราช ๒๕๖๔ นี้โดยทั่วกัน เทอญ.